

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/49/2025
Identifikačné číslo spisu:	6123200221
Dátum vydania rozhodnutia:	03.12.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6123200221.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a členov senátu Mgr. Miroslava Šeptáka a JUDr. Branislava Kráľa, v spore žalobkyne 365.bank, a. s., so sídlom Dvořákovo nábrežie 4, 811 02 Bratislava - Staré Mesto, IČO: 31 340 890, právne zastúpenej: SEDLAČKO & PARTNERS, s. r. o. so sídlom Štefánikova 8, 811 05 Bratislava - Staré Mesto, IČO: 36 853 186, proti žalovanej: G. G., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom W. XXX/X, XXX XX I. G., o zaplatenie 5.090,12 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. KK-8Csp/64/2023, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 24. októbra 2024 sp. zn. 11CoCsp/11/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobkyne z a m i e t a.

Žalovaná n e m á nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“) zo 6. decembra 2023, č. k. KK-8Csp/64/2023-106 (výrok I.), ktorým súd prvej inštancie žalobu žalobkyne zamietol a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok II.).

1.1. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia po skutkovej stránke uviedol, že žalobkyňa uzavrela so žalovanou dňa 16.11.2020 Zmluvu o spotrebiteľskom úvere. Jej predmetom boli peňažné prostriedky vo výške 5.500 eur. Ročná úroková sadzba bola stranami dohodnutá na úrovni 13,10 %. Dlh sa žalovaná zaviazala splatiť 96 mesačnými splátkami vo výške 100,58 eur. Prvá splátka bola splatná 20.12.2020, posledná 20.11.2028. RPMN v zmluve bola dojednaná na úrovni 16,7 %. Žalobkyňa vyhlásila okamžitú splatnosť úveru k 19.5.2022. O tom bola žalovaná informovaná listom zo dňa 19.5.2022, ktorý prevzala dňa 24.5.2022. Listom zo dňa 22.4.2022 žalobkyňa vyzvala žalovanú na zaplatenie dlžnej sumy 371,52 eur v lehote 15 dní od doručenia výzvy. Výzvu žalovaná prevzala dňa 27.4.2022. Z prehľadu splátok a úhrad súd zistil, že žalovaná mala žalobkyni zaplatiť istinu vo výške 5.500 eur. Na dlh z titulu istiny zaplatila 409,88 eur. Dlh vo výške žalovanej sumy nezaplatila.

1.2. Na takto zistený skutkový stav súd prvej inštancie aplikoval ust. § 52 ods. 1, § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, § 1 ods. 2, § 2 psím. d), § 7 ods. 1, 2, § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, čl. 8 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS, § 132 ods. 1, 2, § 149, 150 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Právny vzťah sporových strán posúdil súd ako spotrebiteľský. Žalobkyňa v prejednávanej spore ani netvrdila, že by sa ako veriteľ so žalovanou dohodla na svojom práve žiadať v prípade omeškania jednorazové splatenie pohľadávky tak ako to predpokladá ust. § 565 Občianskeho zákonníka. Existencia tejto dohody však vyplynula z ust. bodu 4.4 Zmluvy. V ďalšom rozsahu súd prioritne skúmal, či veriteľ s odbornou starostlivosťou posúdil schopnosť žalovanej splácať spotrebiteľský úver. Tvrdenia žalobkyne o splnení povinnosti podľa ust. § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch však podľa názoru súdu prvej inštancie v žalobe absentovali. Žalobkyňa pri opísaní rozhodujúcich skutočností len odkázala na predložené listinné dôkazy, ktoré boli súčasťou miestami neprehľadnej prílohy. Vzhľadom na jej procesnú pasivitu nebolo možné objasniť rozhodné skutkové okolnosti, ktoré tak neboli ani preukázané, ani vyvrátené. Zostali preto neobjasnené (stav non liquet). Prostriedky procesného útoku, ktoré žalobkyňa obsiahla v podaní, dodatočne predloženom ako súčasť návrhu na pokračovanie v konaní na príslušnom súde, považoval súd prvej inštancie za nie uplatnené včas, a preto na ne neprihliadol.

1.3. K hmotnoprávnej stránke sporu súd prvej inštancie dodal, že v návrhu na pokračovanie v konaní žalobkyňa vôbec nevysvetlila, ako konkrétne skúmala schopnosť žalovanej úver splácať. Z pripojených listinných dôkazov vyplynulo, že žalovaná v žiadosti o spotrebiteľský úver uviedla, že je zamestnaná v obchodnej spoločnosti HYDINA HOLDING, a. s., a jej čistý mesačný príjem predstavoval 599,- eur. Iné príjmy ani výdavky žalovaná nemala. Tieto skutočnosti však žalobkyňa vôbec neoverovala. Od žalovanej požadovala len občiansky preukaz a povolenie na pobyt. Výšku deklarovaného mesačného príjmu vôbec neoverila, napríklad vyžiadanim si správy od zamestnávateľa alebo výplatnými páskami, prípadne iným vhodným spôsobom. Žalobkyňa tiež nevysvetlila, ako vyhodnotila skutočnosť, že úver žalovanej poskytla napriek tomu, že z príslušného registra bolo zrejmé, že žalovanej bolo odmietnutých hneď niekoľko žiadostí o úver - konkrétne dňa 29.10.2020, 31.10.2020, 31.10.2020 a 11.11.2020.

1.4. Súd prvej inštancie preto uzavrel, že veriteľ nesplnil povinnosť postupovať s odbornou starostlivosťou pri posúdení schopnosti žalovanej splácať spotrebiteľský úver. Pri nesplnení povinnosti podľa ust. § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch súčasne nebola žalobkyňa oprávnená vyžadovať od žalovanej v hmotnoprávnom postavení spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru (ust. § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch). Vyhlásenie predčasnej splatnosti tak bolo právnym úkonom neplatným, keďže bolo v rozpore so zákonom (ust. § 39 Občianskeho zákonníka). Režim splatnosti jednotlivých splátok tak pokračuje do splatnosti poslednej splátky (20.11.2028).

1.5. Súd prvej inštancie navyše konštatoval, že poslednú výzvu pred zosplatením aj vyhlásenie úveru za predčasne splatný, je potrebné kvalifikovať ako právne úkony neplatné podľa ust. § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keďže v oboch nie je jednoznačne uvedené, pre omeškanie s ktorou mesačnou splátkou bola mimoriadna splatnosť úveru vôbec vyhlásená. Žalobkyňa tak v tejto súvislosti neunesla dôkazné bremeno o splnení podmienok ani podľa ust. § 92 ods. 8 Zákona o bankách. S ohľadom na vyššie uvedené považoval súd prvej inštancie žalobu za nedôvodnú, a preto ju zamietol. O trovách konania rozhodol súd podľa § 255 CSP.

2. Odvolací súd k odvolacej námietke žalobkyne o porušení zásady kontradiktórnosti konania a práva na spravodlivý súdny proces súdom prvej inštancie, keď tento neprihliadol na prostriedky procesného útoku, ktoré uplatnila v návrhu na pokračovanie v konaní, uviedol, že tento odvolací dôvod nemá oporu v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie. Poukázal na to, že súd prvej inštancie síce viedol úvahy o hospodárnosti, rýchlosti konania i zodpovednosti strany sporu za unesenie dôkazného bremena, napokon však prihliadol na prostriedky procesného útoku žalobkyne. Žalobkyňa vytýkala, že pri

poskytovanie úveru nepostupovala s odbornou starostlivosťou a nezaoberala sa dostatočne bonitou žalovanej. Malo byť jej povinnosťou ako veriteľa nielen vychádzať z tvrdení žalovanej, uvedených v žiadosti o úver, ale tieto verifikovať, napríklad dopytmi na zamestnávateľa. Relevanciu pritom podľa názoru súdu prvej inštancie mali aj informácie, ktoré žalobkyňa získala z registra bankových informácií, avšak nie dostatočne ich reflektovala. S ohľadom na okolnosti preskúmvanej veci preto odvolací súd nepovažoval predmetný odvolací dôvod za opodstatnený.

2.1. V kontexte odvolacej argumentácie žalobkyne bolo v odvolacom konaní potrebné posúdiť, či súd prvej inštancie vecne správne posúdil skúmanie bonity žalovanej pred poskytnutím úveru. Súd prvej inštancie potom vyslovil porušenie povinnosti žalobkyne podľa § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, z čoho vyvodil absenciu oprávnenia žalobkyne na vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru. S týmto právnym záverom sa stotožnil i odvolací súd.

2.2. Nad rámec uvedeného odvolací súd dodal, že žalovaná v žiadosti o poskytnutie úveru uviedla svoje príjmy a výdavky. Jej čistý mesačný príjem mal činiť sumu 599 eur. Žalobkyňa v tejto súvislosti nevyžadovala od žalovanej preukázanie jej tvrdení. V konaní neboli predložené žiadne výplatné pásky žalovanej za obdobie rozhodné pre poskytnutie úveru, ani iná forma potvrdenia zamestnávateľa o výške príjmu žalovanej. Žalobkyňa však neostala úplne nečinná a tvrdenia žalovanej overovala iniciatívne z dostupných externých zdrojov, v preskúmvanom prípade dopytom na Sociálnu poisťovňu. Z pohľadu odvolacieho súdu sa však javilo nedostatočnou formulácia otázok vo vzťahu k Sociálnej poisťovni. V prvom rade bolo hneď zrejmé, že žalobkyňa zisťovala odpoveď na otázku, či žalovaná mala v konkrétnych mesiacoch, resp. roku vymeriavací základ aspoň 718 eur. Vymeriavací základ však nie je možné stotožniť s čistou mzdou, pretože spravidla predstavuje údaj o hrubej mzde zamestnanca. V súčasnej dobe elektronizácie pritom nie je z verejne dostupných kalkulačiek komplikované zistiť, že pri hrubej mzde vo výške 718 eur činí čistá mzda zamestnanca zhruba 573 eur, čo už v tomto kroku predstavuje rozdiel oproti sume 599 eur, ktorú žalobkyňa žiadnym spôsobom nevysvetlila. V ďalšom kroku odvolací súd upriamil pozornosť na skutočnosť, že žalovaná mala byť zamestnaná od 6.8.2020, čo predstavuje len dobu troch mesiacov pred poskytnutím úveru. Bez významnej informačnej hodnoty sa preto odvolaciemu súdu javila odpoveď Sociálnej poisťovne na otázku, či žalovaná mala za posledných 12 mesiacov priemerný vymeriavací základ aspoň 718 eur. Najrelevantnejšou sa zdala byť doba posledných troch mesiacov pred poskytnutím úveru, pritom v tomto období nedisponovala žalobkyňa užitočnými odpoveďami od Sociálnej poisťovne. Konkrétne, nedostala odpoveď na to, či žalovaná mala za posledný mesiac vymeriavací základ aspoň 718 eur, navyše, na otázku, či takýto vymeriavací základ mala za predposledný mesiac, dostala žalobkyňa od Sociálnej poisťovne negatívnu odpoveď. Uvádzaná suma čistého príjmu žalovanej v deklarovanej výške 599 eur teda nebola náležite overená zo strany žalobkyne, preto odvolací súd súhlasil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobkyňa pred poskytnutím úveru neoverovala príjmy žalovanej s odbornou starostlivosťou. Bez náležitého zistenia príjmu žalovanej nebol opodstatnený ani poukaz žalobkyne na ust. § 7 ods. 20 Zákona o spotrebiteľských úveroch a opatrenia NBS č. 10/2017, pretože čistý príjem spotrebiteľa je rozhodnou premennou pre výpočet podielu celkovej zadlženosti spotrebiteľa a výpočet jeho schopnosti splácať poskytnutý úver.

2.3. Odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie poukázal aj na skutočnosť, že podľa výpisu z registra bankových informácií bolo zrejmé, že predchádzajúce tri žiadosti žalovanej o poskytnutie úveru boli odmietnuté, resp. odvolané. Relevantné pritom bolo, že žalovaná dňa 31.10.2020, teda v čase, keď už bola zamestnaná, žiadala o poskytnutie úveru v nižšej sume, ako je tomu v preskúmvanom prípade, no jej žiadostiam nebolo vyhovené. Žalobkyňa pritom nevysvetlila riadne súdu, prečo posudzovala bonitu žalovanej odlišne. Odvolací súd tak dospel k záveru, že žalobkyňa nepostupovala pri skúmaní bonity žalovanej s odbornou starostlivosťou. Skutkové závery súdu prvej inštancie považoval i odvolací súd za správne, majúce oporu vo vykonanom dokazovaní.

2.4. Odvolací súd uviedol, že porušenie povinnosti veriteľa podľa § 7 ods.1 Zákona o spotrebiteľských úveroch má za následok nedostatok oprávnenia veriteľa (žalobcu) vyžadovať od spotrebiteľa (žalovanej) jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru (§ 11 ods. 2 veta prvá Zákona o spotrebiteľských

úveroch). Za tejto situácie bolo vyhlásenie okamžitej splatnosti úveru neplatné pre rozpor so zákonom, t. j. ust. § 11 ods. 2 veta prvá Zákona o spotrebiteľských úveroch. Preto bol právny záver súdu prvej inštancie v tomto ohľade správny. Odvolacia námietka žalobkyne o nesprávnom právnom posúdení veci tak nebola opodstatnená a v rozsahu namietanej bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru navyše bez opory v odôvodnení napadnutého rozhodnutia.

2.5. Odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie vychádzal zo skutkového stavu ako bol žalobkyňou v priebehu konania tvrdený. Predmet dokazovania bol v preskúmanom prípade vymedzený uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorá mala byť tvrdeným predčasným zosplatnením úveru modifikovaná v časti splatnosti dlhu. Na základe týchto rozhodujúcich okolností žalobkyňa kvantifikovala svoj návrh. Účelom dokazovania bolo zistiť pravdivosť tvrdení účastníkov konania, pričom však súd dospel k záveru o neplatnosti predčasnej splatnosti dlhu, s priamym vplyvom na pravdivosť výšky uplatnenej pohľadávky. Žalobkyňou uplatnený nárok na zaplatenie istiny nebol v konaní spochybnený, avšak žalobkyňa nekvantifikovala výšku dlžnej istiny ani úrokov z úveru ku dňu podania žaloby, resp. rozhodnutia súdu prvej inštancie, preto súd prvej inštancie správne postupoval, keď žalobu v celom rozsahu zamietol. Účelom dokazovania nebolo nahrádzať alternatívne skutkové základy uplatneného nároku, ale len verifikovať skutkový stav, na ktorom žalobkyňa postavila svoju žalobu.

2.6. Odvolací súd v tejto súvislosti poukázal aj na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 4Cdo/85/2021 v zmysle ktorého, cit.: „Vychádzajúc z vyššie opísaného procesného stavu dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd svojím postupom pri posudzovaní žalobou uplatneného nároku žalobkyne prekročil rámec ňou vymedzeného petitu, pretože jej priznal plnenie z iného skutkového základu, než aký bol vymedzený v žalobnom návrhu. Aj keď sa bezpochyby žalobkyňa domáhala priznania plnenia z rovnakej zmluvy, aká bola oboznámená prvoinštančným a odvolacím súdom, po skutkovej stránke v žalobe jasne tvrdila, že došlo k zosplatneniu poskytnutého úveru a v uvedenom smere produkovala k svojim tvrdeniam aj dôkazy. Súd prvej inštancie žalobe vyhovel, majúci za to, že k zosplatneniu úveru došlo, avšak odvolací súd bol naopak názoru, že zosplatnenie úveru je neplatné. Pokiaľ napriek uvedenému bez procesnej aktivity žalobkyne, ktorá sa na jediné pojednávanie nariadené odvolacím súdom nedostavila, tejto priznal časť uplatneného nároku v spore (spolu s príslušenstvom), v ktorom nemohol prekročiť návrhy strán (§ 216 CSP), navyše s ochranou slabšej strany, ktorou bol žalovaný, porušil tým zásadu „ne ultra petitem“, čím porušil právo žalovaného na spravodlivý proces.“

2.7. Odvolací súd záverom uviedol, že absolútna neplatnosť právnych úkonov upozornenia i vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre ich rozpor so zákonom činí neopodstatneným skúmanie ďalšieho dôvodu neplatnosti tohto právneho úkonu z hľadiska jeho určitosti. Akokoľvek by odvolací súd totižto posúdil nevyhnutnosť uvádzania konkrétnej splátky, s ktorou je spotrebiteľ v omeškaní a ktorá odôvodňuje predčasné zosplatnenie úveru, obsahové náležitosti právneho úkonu nemôžu zhojiť jeho rozpor so zákonom. Z dôvodu efektivity a hospodárnosti odvolacieho konania preto odvolací súd považoval odvoláciu argumentáciu žalobkyne za neopodstatnenú v okolnostiach preskúmanej veci. Nakoľko odvolacie dôvody nepovažoval odvolací súd za opodstatnené, napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP). O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP, § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) podala dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Tvrdila, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Konkrétne tým, že odvolací súd nevykonal ucelený odvolací prieskum. Žalobkyňa v odvolaní namietala okrem nesprávnych skutkových a právnych záverov aj pochybenia súdu prvej inštancie v jeho procesnom postupe. Výtknuté nedostatky však odvolací súd bagatelizoval a prakticky sa k nim nevyjadril. Osobitne to platí k porušeniu princípu kontradiktórnosti konania, ku ktorému nezaujal žiadne stanovisko. Reálne odvolací súd nepreskúmal ani výtknutú aplikáciu sudcovskej koncentrácie. Podľa jeho názoru súd prvej inštancie napokon zohľadnil aj skoncentrované

skutkové tvrdenia a dôkazy. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie sa naopak javí, že súd týmto dôkazným prostriedkom nevenoval žiadnu pozornosť. Inak by nemohol skonštatovať, že žalobkyňa vôbec neoverovala príjem žalovanej. Poukázala na závery uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25.04.2024 sp. zn. 4Cdo 84/2023, v ktorom dovolací súd uviedol, že : „Podľa názoru dovolacieho súdu žalobcovi zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva povinnosť preukázať dodržanie zákonného procesu skúmania bonity bez relevantnej námietky protistrany; nešlo ani len o rozhodujúce skutkové tvrdenie, z ktorého by žalobca odvodzoval uplatnený nárok. Aj podľa odbornej spisby strana nie je povinná tvrdiť, objasňovať a dokazovať skutočnosti, ktoré nesúvisia s jej procesným postavením a slúžia výlučne procesnému záujmu protistrany “. Žalobkyňa nie je teda povinná sama preukazovať zákonnosť jej postupu pri skúmaní bonity dlžníka. Je to povinnosťou tohto subjektu, aby relevantne spochybnil, že žalobkyňa nepostupovala v zmysle zákona. Na tom nič nemení ani oprávnenie súdu podľa § 295 CSP. K tomu dovolací súd v citovanom uznesení uviedol, že : „Uvedené hodnotenie veci potom legitimizuje právny názor dovolacieho súdu, že v sporoch o ochranu slabšej strany (v spotrebiteľských veciach) pri dokazovaní podľa § 295 CSP porušenie práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) nezakladá taký postup súdu, ktorý vykoná komplexné dokazovanie k uplatneným námietkam spotrebiteľa, ale nedokazuje tie skutočnosti, ktoré (na preukázanie alebo vyvrátenie) nenamietala ani jedna zo sporových strán“. Z uvedeného vyplýva, že konanie na súde prvej inštancie nepochybne vykazuje vady, ktorými sa odvolací súd nezaoberal napriek tomu, že ich žalobkyňa namietala v odvolaní. Týmto postupom odvolací súd poprel dvojínštančnosť civilného sporového konania aj samotný účel odvolacieho konania. Odvolateľke (žalobkyni) tým prakticky odňal prístup k odvolaciemu konaniu a tým zasiahol do práva na spravodlivý proces.

3.1. Odvolací súd porušil aj právnu istotu žalobkyne. V obdobnom odvolacom konaní, Krajský súd v Prešove v rovnakom zložení senátu, uznesením zo dňa 14.03.2024 č. k. 14CoCsp 2/2024-164 zrušil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Síce rovnako uzavrel, že žalobkyňa neskúmala bonitu žalovanej s odbornou starostlivosťou, konštatoval, že jej prináleží nárok na časť pohľadávky, ktorá je splatná ku dňu vyhlásenia rozsudku. Potvrdením skutkovo a právne identického rozsudku v tejto veci Krajský súd v Prešove zasiahol do legitímnych očakávaní žalobkyne. Je právom sporovej strany, aby bola na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach poskytnutá rovnaká odpoveď. Odlišná rozhodovacia činnosť súdov o tej istej právnej otázke za rovnakej skutkovej situácie, je ústavne neudržateľná.

3.2. Odvolací súd sa dopustil aj tzv. prekvapivého rozhodnutia. Odvolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa nepostupovala s odbornou starostlivosťou pri skúmaní bonity žalovanej. Na prvý pohľad by sa teda mohlo javiť, že vec posúdil rovnako ako Okresný súd Poprad v napadnutom rozsudku. Avšak na rozdiel od súdu prvej inštancie, prihliadol na nevykonané dôkazné prostriedky (čím prakticky doplnil dokazovanie). Konštatoval, že žalobkyňa síce príjem žalovanej overovala, ale pri dopyte na Sociálnu poisťovňu nesprávne formulovala jej otázky. Konkrétne zisťovala vymeriavací základ, ktorý údajne nezodpovedá deklarovanému čistému príjmu spotrebiteľky (573 eur namiesto 599 eur). Žalobkyni však odvolací súd neposkytol priestor, aby sa vyjadrila k týmto rozhodujúcim skutkovým a právnym záverom. Prvýkrát sa s nimi žalobkyňa oboznámila až v napadnutom rozsudku. Týmto spôsobom odvolací súd odňal žalobkyni možnosť zúčastniť sa odvolacieho konania.

3.3. Odvolací súd svoje rozhodnutie aj nedostatočne odôvodnil. Žalobkyňa v odvolaní namietala, že skúmala bonitu žalovanej v súlade s ustanoveniami zákona o spotrebiteľských úveroch aj podľa opatrenia Národnej banky Slovenska č. 10/2017, ktorými sa ustanovujú podrobnosti o posúdení schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver. Za tým účelom predložila aj konkrétny výpočet ukazovateľa schopnosti splácať úver, ktorý aplikovala v tejto veci. V odôvodnení svojho rozsudku odvolací súd uviedol, že považuje tento argument za irelevantný. Tento svoj záver však bližšie nezdôvodnil.

4. Žalobkyňa podala dovolanie aj podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Podľa nej, odvolací súd nesprávne vyhodnotil právne otázky, ktoré ešte neboli vyriešené v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu, a od ktorých záviselo jeho rozhodnutie, a to:

1/ poruší veriteľ povinnosť konať s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1 zákona o

spotrebiteľských úveroch, ak dopytom v Sociálnej poisťovni overí deklarovaný príjem spotrebiteľa iba vo výške, ktorá je dostatočná na splnenie limitu pre ukazovateľ schopnosti spotrebiteľa splácať úver podľa § 7 ods. 23 citovaného zákona, hoci spotrebiteľ môže dosahovať aj vyšší príjem?

2/ Poruší veriteľ bez ďalšieho tým, že posúdi bonitu spotrebiteľa odlišne než iní veritelia pri predošlých žiadostiach spotrebiteľa, povinnosť konať s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1 citovaného zákona?

3/ Ak veriteľ uplatní nárok na celý zostatok pohľadávky zo spotrebiteľského úveru na základe predčasného zosplatnenia, avšak súd dospeje k záveru, že nevyhlásil predčasnú splatnosť úveru platne, má mu byť priznaný nárok na jednotlivé neuhradené splátky úveru, splatné ku dňu vyhlásenia rozsudku?

4.1. Dovolateľka v dovolaní následne citovala ustanovenia § 7 ods. 1, 2, 27 zákona o spotrebiteľských úveroch, § 170 ods. 19, 20 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Poukázala na to, že jej odvolací súd vytkol formuláciu otázok, ktoré v rámci overovania príjmu žalovanej zaslala Sociálnej poisťovni, hoci žalobkyňa tieto otázky prevzala zo záväzného opatrenia Ministerstva financií SR č. 11/2018 Z. z., ktorým sa ustanovuje súbor otázok súvisiacich s príjmom spotrebiteľa, na ktoré odkazuje § 170 ods. 20 zákona o sociálnom poistení. Veriteľ teda pri overovaní príjmu spotrebiteľa nekreuje otázky sám. Preto sa vo vzťahu ku konkrétnemu zamestnávateľovi žalobkyňa dopytovala na obdobie posledných troch mesiacoch (tak ako je formulovaná otázka č. 3 v prílohe opatrenia ministerstva financií). Uvedené neznamena, že zamestnanie žalovanej trvá iba tieto 3 mesiace. Potvrďuje to kladná odpoveď Sociálnej poisťovne na otázku, či žalovaná mala priemerný vymeriavací základ za posledných 12 mesiacov aspoň 718 eur. Nemožno sa stotožniť ani s neodôvodneným záverom odvolacieho súdu, že pre posúdenie bonity žiadateľa má byť najrelevantnejšou práve doba posledných troch mesiacov. Práve naopak, skôr obdobie dvanástich mesiacov poskytuje veriteľovi ucelený obraz o stabilných príjmoch žiadateľa o úver. Ďalej odvolací súd v neprospech žalobkyne vyhodnotil výšku vymeriavacieho základu, na ktorú sa dopytovala. Žalovaná v žiadosti o úver uviedla, že dosahuje čistý príjem vo výške 599 eur. Na základe tohto žalobkyňa overovala v Sociálnej poisťovni, či má žalovaná vymeriavací základ (hrubú mzdu) aspoň vo výške 718 eur. Podľa prepočtu súdu takýto vymeriavací základ zodpovedá čistej mzde vo výške 573 eur. Ak by sa aj potvrdila správnosť tohto prepočtu rozdiel medzi overenou čistou mzdou spotrebiteľky a deklarovanou čistou mzdou predstavuje iba 26 eur. Napriek zanedbateľnému rozdielu, považoval odvolací súd za rozhodujúce, že žalobkyňa neoverila čistý príjem žalovanej celkom presne. Nezaoberal sa však ďalej tým, či vzniknutý rozdiel mohol mať reálny vplyv na posúdenie bonity žalovanej, hoci ukazovateľ schopnosti žalovanej splácať úver, by zodpovedal § 2 ods. 1 opatrenia NBS (teda aj § 7 ods. 23 zákona o spotrebiteľských úveroch) aj pri dosahovaní čistého príjmu, ktorý akceptoval odvolací súd (573 eur). Inými slovami, odvolací súd namiesto posúdenia reálnych následkov konania veriteľa uprednostnil abstraktnú a neprimeranú ochranu spotrebiteľky. Je pritom zrejmé, že žalobkyňa žiadnym spôsobom nepoškodila svoju klientku. Žalovaná by v tomto prípade spĺňala podmienky pre poskytnutie úveru aj pri čistom príjme 573 eur. Odvolací súd potom neuviedol, ako konkrétne mala žalobkyňa porušiť povinnosti podľa § 7 ods. 17 zákona o spotrebiteľských úveroch. Žalobkyňa posúdila schopnosť žalovanej splácať úver na základe informácií, ktoré získala od žalovanej v rámci žiadosti o úver a na základe údajov, ktoré získala zo Spoločného registra bankových informácií a Sociálnej poisťovne (§ 7 ods. 17 písm. b) zákona o spotrebiteľských úveroch). Poskytnutie informácií pred uzavretím zmluvy podľa § 7 ods. 17 písm. a) zákona o spotrebiteľských úveroch ani nebolo predmetom dokazovania.

4.2. Pokiaľ išlo o druhú právnu otázku, dovolateľka poukázala na to, že k porušeniu jej odbornej starostlivosti malo podľa odvolacieho súdu dôjsť tiež tým, že posúdila žiadosť žalovanej o úver odlišne než iní veritelia v minulosti. Tento právny názor odvolacieho súdu však nemá oporu vo všeobecne záväznom právnom predpise. Normatívna úprava totiž prirodzene nepredpokladá, že poskytovatelia úverov budú posudzovať žiadosti o úver identicky. Práve v rôznorodosti spočíva podstata trhovej ekonomiky, na ktorej je založené hospodárstvo Slovenskej republiky. Prostredníctvom rôznych ponúk sa spotrebiteľovi vytvára priestor vybrať si najvhodnejšieho zmluvného partnera. Navyše faktory, ktoré ma

veriteľ zohľadniť pri posudzovaní schopnosti spotrebiteľa splácať úver upravuje § 7 ods. 20 zákona o spotrebiteľských úveroch. Posudzovanie toho, ako ostatní veritelia vyhodnotili žiadosť spotrebiteľa v predošlých prípadoch, nemožno podradiť ani pod jednu z týchto zložiek. Zo Spoločného registra bankových informácií, má veriteľ povinnosť zisťovať iba výšku splátok ostatných úverov spotrebiteľa a nie históriu jeho predošlých žiadostí. Možno uzavrieť, že žalobkyňa postupovala v zmysle § 7 ods. 20 zákona o spotrebiteľských úveroch, keď na výpočet ukazovateľa schopnosti žalovanej splácať úver zohľadnila čistý príjem žalovanej (zistený z jej vyhlásenia a overený prostredníctvom Sociálnej poisťovne), náklady na zabezpečenie základných životných potrieb žalovanej (t. j. životné minimum platné do 01.07.2020 na plnoletú osobu, pričom žalobkyňa vychádzala z vyhlásenia, že dlžníčka nemá deti ani manžela), výšku splátky poskytovaného spotrebiteľského úveru, peňažné záväzky z aktuálnych úverov žalovanej (zistené cez Spoločný register bankových informácií). Odvolací súd potom extenzívne interpretoval slovné spojenie „odborná starostlivosť“, avšak výrazne tým presiahol rozsah znenia právnej úpravy.

4.3. Pokiaľ išlo o tretiu právnu otázku, súdy vec vyhodnotili tak, že žalobkyňa vyhlásila predčasnú splatnosť úveru neplatne. Z uvedeného vyplýva, že aktuálne by mala žalovaná splácať úver podľa pôvodne dojednaného splátkového kalendára. Napriek tomu paradoxne žalovanej neuložili súdy povinnosť zaplatiť splátky úveru, ktoré boli splatné v čase vyhlásenia rozsudkov podľa rozvrhu dojednaného v zmluve o úvere. Ad absurdum žalobu zamietli v celom rozsahu. Z procesného hľadiska sa javí, že priznanie splatných splátok súdy považovali za prekročenie toho, čo bolo vymedzené ako uplatňovaný nárok v žalobe (§ 216 CSP). Žalobkyňa sa domáhala zaplata istiny úveru vo výške 5090,12 eur, zmluvných úrokov vo výške 2618,21 eur, úroku z omeškania vo výške 5 % zo sumy 5.090,12 eur od 20.05.2022 do zaplata (ku dňu vyhlásenia napadnutého rozsudku 619,18 eur), poistného vo výške 23,10 eur a poplatkov vo výške 36 eur. Spolu teda žiadala priznanie čiastky vo výške 8.386,61 eur. Neuhradené splátky splatné ku dňu vyhlásenia napadnutého rozsudku predstavujú podľa amortizačnej tabuľky úveru (rozpisu splátok) sumu 3.993,84 eur (43 splátok x 92,88 eur - splátka úveru bez nákladov spojených s poistením schopnosti splácať úver), t. j. ani nie polovicu v žalobe uplatneného plnenia. Priznaním neuhradených splatných splátok tak pri ich číselnom porovnaní s pôvodne uplatneným nárokom zjavne nemôže dôjsť k porušeniu zásady ne ultra petitem, ktorá je vyjadrená v § 216 ods. 2 CSP. Uložením povinnosti zaplatiť splatné splátky úveru by súd nepriznal žalobkyni ani odlišné plnenie, než sa uplatňuje v žalobe. Išlo by stále o ten istý nárok, vyplývajúci zo skutočnosti, že žalovaná nevrátila žalobkyni úver, tak ako sa zaviazala v zmluve o úvere. Priznanie plnenia jednorazovo (ako sa domáhala žalobkyňa, vychádzajúc z presvedčenia, že úver bol splatený riadne) alebo naopak v splátkach, záviselo výlučne od právneho posúdenia súdu. Ak súd vyhodnotil zosplatenie úveru ako neplatné, nemal v celom rozsahu žalobu zamietnuť. Ak súčasne z dôkazných prostriedkov a skutkových tvrdení zreteľne vyplýva, že pohľadávka zo zmluvy o úvere nie je splnená, mal priznať žalobkyni nárok na zaplata jej časti, ktorú považoval za preukázanú. Je neprípustné, aby v situácii, keď je zrejmé, že žalobkyňa má voči žalovanej nárok na určité peňažné plnenie (splatné splátky úveru), jej súd neposkytol ochranu, ale pre domnelé procesné prekážky (princíp ne ultra petitem) žalobu v celom rozsahu zamietol.

4.4. Právne otázky, od vyriešenia, ktorých záviselo napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, a ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené, mali byť teda zodpovedané nasledovne:

1 / „Veriteľ neporuší povinnosť konať s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch, ak dopytom v Sociálnej poisťovni overiť deklarovaný príjem spotrebiteľa iba vo výške, ktorá je dostatočná na splnenie limitu pre ukazovateľ schopnosti spotrebiteľa splácať úver podľa § 7 ods. 23 zákona o spotrebiteľských úveroch“

2/ „Veriteľ neporuší bez ďalšieho povinnosť konať s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch tým, že posúdi bonitu spotrebiteľa odlišne než iní veritelia pri predošlých žiadostiach spotrebiteľa“

3/ „Ak súd spotrebiteľskom spore dospeje k záveru, že veriteľ nevyhlásil predčasnú splatnosť úveru

platne a nemá z tohto dôvodu jednorazový nárok na celý zostatok pohľadávky zo spotrebiteľského úveru, prizná mu iba nárok na jednotlivé neuhradené splátky úveru, splatné ku dňu vyhlásenia rozsudku; pričom tým neporuší § 216 CSP“.

5. Žalovaná sa k dovolaniu písomne nevyjadрила.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je síce procesne prípustné, ale nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP:

7. Žalobkyňa v dovolaní podanom podľa § 420 písm. f) CSP namietala, že odvolací súd nevykonal ucelený odvolací prieskum, osobitne vo vzťahu k namietanému porušeniu princípu kontradiktórnosti konania, a nepreskúmal ani vytknutú aplikáciu sudcovskej koncentrácie. Hoci odvolací súd formálne konštatoval zohľadnenie aj skoncentrovaných skutkových tvrdení a dôkazov predložených žalobkyňou súdom prvej inštancie, súd prvej inštancie týmto dôkazným prostriedkom reálne nevenoval žiadnu pozornosť (inak by súd prvej inštancie napr. nemohol skonštatovať, že žalobkyňa vôbec neoverovala príjem žalovanej). Žalobkyňa mala za to, že nebola v konaní povinná preukazovať dodržanie zákonného procesu skúmania bonity bez relevantnej námietky protistrany (žalovanej) a teda nebola povinná (bez námietky žalovanej) sama preukazovať zákonnosť jej postupu pri skúmaní bonity žalovanej. Práve naopak bolo povinnosťou žalovanej, aby relevantne spochybnila, že žalobkyňa v tomto smere nepostupovala v zmysle zákona. Ďalej odvolací súd podľa žalobkyne porušil aj jej právnu istotu tým, že ten istý odvolací súd v rovnakom zložení senátu, avšak v inom (obdobnom) spore uznesením zo dňa 14.03.2024 č. k. 14CoCsp 2/2024-164 zrušil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie, kedy síce rovnako uzavrel, že žalobkyňa neskúmala bonitu žalovanej s odbornou starostlivosťou, avšak zároveň konštatoval, že jej prináleží nárok na časť pohľadávky, ktorá je splatná ku dňu vyhlásenia rozsudku (v tomto prípade odvolací súd potvrdil rozsudok bez ďalšieho, t. j. bez toho, aby žalobkyňu priznal aspoň nárok na časť pohľadávky, ktorá bola splatná ku dňu vyhlásenia rozsudku). Odvolací súd sa podľa žalobkyne ďalej dopustil aj vydania tzv. prekvapivého rozhodnutia tým, že jeho záver o tom, že žalobkyňa nepostupovala s odbornou starostlivosťou pri skúmaní bonity žalovanej, prijal predovšetkým potom, čo prihliadol na nevykonané dôkazné prostriedky (čím prakticky doplnil dokazovanie). Odvolací súd potom konštatoval, že žalobkyňa síce príjem žalovanej overovala, ale pri dopyte na Sociálnu poisťovňu nesprávne formulovala jej otázky, keď konkrétne zisťovala vymeriavací základ, ktorý údajne nezodpovedal deklarovanému čistému príjmu spotrebiteľky (573 eur namiesto 599 eur). Odvolací súd potom neposkytol žalobkyňu priestor, aby sa vyjadрила k týmto rozhodujúcim skutkovým a právnym záverom. Napokon podľa žalobkyne odvolací súd svoje rozhodnutie aj nedostatočne odôvodnil.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonala za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom

spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov.

12. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

13. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý proces.

14. K tvrdeniu dovolateľky, že nebola v konaní povinná preukazovať dodržanie zákonného procesu skúmania bonity bez relevantnej námietky protistrany (žalovanej) a teda, že nebola povinná (bez námietky žalovanej) sama preukazovať zákonnosť jej postupu pri skúmaní bonity žalovanej, dovolací súd poukazuje na závery nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) z 12. februára 2025 sp. zn. II. ÚS 530/2024-39, v zmysle ktorých: „... je súd rozhodujúci v spotrebiteľskej veci povinný (ex off) sa vysporiadať so všetkými konkrétnymi okolnosťami prípadu a v rámci rozhodnutia spotrebiteľovi odôvodniť, prečo preskúmanie jeho bonity veriteľom bolo/nebolo v súlade nielen so slovenskými právnymi predpismi, ale aj normami európskeho práva. Vychádzajúc z myšlienky, že spotrebiteľ nedisponuje potrebnými znalosťami a skúsenosťami na posúdenie jeho možnosti a schopnosti splácať úver v čase jeho poskytnutia, nemožno očakávať ani to, že tieto skúsenosti zrazu nenadobudne v priebehu súdneho konania. Odôvodnenie preto musí zodpovedať tomuto základnému predpokladu - spotrebiteľ by mal z rozhodnutia pochopiť aspoň v základoch, čo a prečo veriteľ zisťoval, čo zistil, ako sa s tými skutočnosťami vysporiadal a napokon či to urobil správne, a preto mu mohol úver poskytnúť. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v napadnutom rozhodnutí nevysporiadal s tým, či takýto prieskum nižšie súdy v posudzovanej veci vykonali; v rámci opätovného rozhodovania vo veci má preto preskúmať a riadne odôvodniť svoje rozhodnutie vo vzťahu k povinnosti nižších súdov odôvodniť nimi vykonaný ex offo prieskum splnenia povinnosti žalobkyne zavŕšenej nie nahliadaním do príslušnej databázy, ale zamedzením poskytnutia úveru sťažovateľke pre prípad jej nedostatočnej schopnosti úver splácať podľa čl. 8 smernice (rozsudok Súdného dvora vo veci C-679/18, bod 20: „... cieľom uvedenej povinnosti je v súlade s odôvodnením 26 tejto smernice posilniť zodpovednosť veriteľa a zabrániť

poskytnutiu nebonitného spotrebiteľského úveru.“; rozsudok Súdneho dvora vo veci C-58/18, bod 40: „... cieľom povinnosti ohodnotiť úverovú bonitu spotrebiteľa je posilniť zodpovednosť veriteľa a zabrániť poskytnutiu nebonitného spotrebiteľského úveru.“; zvýraznenie pridané ústavným súdom, pozn.).“ Z citovaného rozhodnutia ústavného súdu bola zverejnená právna veta v zmysle ktorej je „Súd rozhodujúci vo veci je povinný (ex offio) sa vysporiadať so všetkými konkrétnymi okolnosťami prípadu a v rámci rozhodnutia spotrebiteľovi odôvodniť, prečo preskúmanie jeho bonity veriteľom bolo/nebolo v súlade nielen so slovenskými právnymi predpismi, ale aj normami európskeho práva. Ak vychádzame z myšlienky, že spotrebiteľ nedisponuje potrebnými znalosťami a skúsenosťami na posúdenie jeho možnosti a schopnosti splácať úver v čase jeho poskytnutia, potom nemožno očakávať ani to, že tieto skúsenosti zrazu nenadobudne v priebehu súdneho konania. Odôvodnenie preto musí zodpovedať tomuto základnému predpokladu - spotrebiteľ by mal z rozhodnutia pochopiť aspoň v základoch, čo a prečo veriteľ zisťoval, čo zistil, ako sa s tými skutočnosťami vysporiadal a napokon či to urobil správne, a preto mu mohol úver poskytnúť“.

14.1. Povinnosť posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa je v našom právnom poriadku zakotvená v § 7 zákona o spotrebiteľských úveroch, pričom ide o transpozíciu čl. 8 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (ďalej len „smernica“). Podľa tohto ustanovenia je veriteľ pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo pred zmenou tejto zmluvy spočívajúcej v navýšení spotrebiteľského úveru povinný posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, pričom berie do úvahy najmä dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne aj účel spotrebiteľského úveru. Dôkazné bremeno pri overení toho, či si veriteľ splnil túto zákonnú povinnosť, je na strane veriteľa (pozri § 7 ods. 16 písm. b) za bodkočiarkou zákona o spotrebiteľských úveroch). Splnenie tejto povinnosti je však potrebné vnímať vo všetkých aspektoch súvisiacich s poskytovaním úveru.

14.2. Ústavný súd Slovenskej republiky v označenom rozhodnutí ďalej uviedol, že „...povinnosť veriteľa posúdiť pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu je pre spotrebiteľa nepochybne viac než podstatná, pretože chráni spotrebiteľa pred rizikami nadmerného zadlženia a platobnej neschopnosti [pozri rozsudok Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) LCL Le Crédit Lyonnais SA proti Fesihovi Kalhanovi z 27. marca 2014, C-565/12, bod 42]. Súdny dvor citovanú smernicu vykladá tak, že „existuje nezanedbateľné nebezpečenstvo, že sa spotrebiteľ najmä z dôvodu nevedomosti nebude dovolávať právnej normy určenej na jeho ochranu (rozsudok z 21. apríla 2016, Radlinger a Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, bod 65, ako aj citovaná judikatúra)“ (rozsudok Súdneho dvora OPR-Finance s.r.o. proti GK z 5. marca 2020, C-679/18, bod 22). Zjednodušene povedané, v mnohých prípadoch je dlžník len laik, ktorý má predstavu o tom, koľko si chce požičať, ale veriteľ je ten, kto má odborné skúsenosti a vedomosti, a vie preto vyhodnotiť aj to, koľko si klient požičať môže, aby to vedel splácať, a právny predpis k tomu v zásade normuje aj metodiku a nástroj na báze vstupných údajov pre konkrétny výpočet (§ 7 ods. 20 a 41 zákona o spotrebiteľských úveroch)....Práve s ohľadom na dôležitosť tejto povinnosti sú prísne aj sankcie, ktoré postihujú veriteľa, ktorý túto svoju povinnosť zanedbá (§ 11 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch) - v prípade porušenia povinnosti konať s odbornou starostlivosťou nie je veriteľ oprávnený vyžadovať jednorazové splatenie úveru a v prípade hrubého porušenia tejto povinnosti sa taký úver považuje za bezúročný a bezpoplatkový. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch sa považuje posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez prihliadnutia na údaje z príslušnej databázy alebo registra na účely posudzovania schopnosti veriteľa splácať spotrebiteľský úver. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch sa považuje aj porušenie § 7 ods. 19 až 42 zákona o spotrebiteľských úveroch“.

14.3. Takisto je potrebné prihliadať na účel a cieľ čl. 8 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008, ktorým je nielen ochrana samotného spotrebiteľa, ale aj posilnenie zodpovednosti veriteľa a zabránenie poskytnutiu nebonitného spotrebiteľského úveru (rozsudok Súdneho dvora CA Consumer Finance z 18. decembra 2014, C-449/13, bod 43; zvýraznenie pridané ústavným

súdom, pozn.). Podľa bodu 26 odôvodnenia smernice by členské štáty mali prijať vhodné opatrenia na podporu zodpovedných postupov počas všetkých fáz úverového vzťahu, berúc do úvahy osobitný charakter svojho trhu s úvermi, „... Najmä na rozvíjajúcom sa trhu s úvermi je dôležité, aby veritelia neposkytovali úvery nezodpovedne alebo bez predchádzajúceho posúdenia úverovej bonity a aby členské štáty vykonávali potrebný dohľad na vyvarovanie sa takémuto správaniu a aby stanovili potrebné opatrenia na sankcionovanie veriteľov v takýchto prípadoch.“. Povinnosť posúdiť úverovú bonitu klienta (akokoľvek správne) by nedávala zmysel, ak by mohol veriteľ poskytovať úvery aj napriek negatívnym výsledkom posúdenia bonity klienta - posúdenie sa predsa vykonáva preto, aby sa zamedzilo poskytovaniu úverov nebonitným klientom. Podľa čl. 23 smernice sú členské štáty povinné stanoviť pravidlá o sankciách za porušenie vnútroštátnych ustanovení prijatých na základe smernice a sú povinné prijať všetky potrebné opatrenia, aby zabezpečili ich vykonávanie. Ustanovené sankcie pritom musia byť účinné, primerané a odrádzajúce. Taká sankcia, ktorá by veriteľovi hrozila len v prípade nenahliadnutia do príslušných registrov či v prípade úplnej ignorancie akýchkoľvek podkladov nevyhnutných na posúdenie úverovej bonity klienta, by bola zjavne v rozpore s účelom a cieľom smernice a nebolo by ju možné považovať ani za účinnú, ani za primeranú a ani za odrádzajúcu. V štádiu súdneho konania sa dlžník nachádza opäť v pozícii toho slabšieho - dokonca aj právne zastúpený (pozri rozsudok Súdneho dvora Froukje Faber proti Autobedrijf Hazet Ochten BV zo 4. júna 2015, C-497/13, bod 47). Práve s poukazom na znevýhodnené postavenie spotrebiteľa preto Súdny dvor zdôrazňuje povinnosť vnútroštátneho súdu skúmať ex offo porušenie niektorých ustanovení spotrebiteľského práva (napríklad rozsudok Súdneho dvora Radlinger a Radlingerová, už citovaný, bod 62). Tento prístup sa pritom neaplikuje len pri prieskume neprijateľnosti zmluvných podmienok, ale súd je povinný ex offo skúmať aj dodržanie povinnosti veriteľa konať s odbornou starostlivosťou pri prieskume úverovej bonity klienta [„... účinná ochrana spotrebiteľa by sa nedala dosiahnuť, keby vnútroštátny súd nebol povinný, hneď ako disponuje na tento účel potrebnými informáciami o právnych a skutkových okolnostiach, preskúmať ex offo dodržanie povinnosti veriteľa stanovenej v článku 8 uvedenej smernice (pozri analogicky rozsudok z 21. apríla 2016, Radlinger a Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, body 66 a 70).“ (rozsudok Súdneho dvora OPR-Finance s.r.o. proti GK, už citovaný, bod 23)].

14.4. Podľa čl. 288 tretieho odseku Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) smernica zaväzuje všetky členské štáty, ktorým je určená, pokiaľ ide o výsledok, ktorý má byť dosiahnutý, pričom ponecháva vnútroštátnym orgánom právomoc, pokiaľ ide o formu a prostriedky. Platí, že smernica sama osebe nemôže zakladať povinnosti jednotlivcovi, takže sa na smernicu ako takú proti nemu nemožno odvolávať (rozsudok Súdneho dvora Dominguez z 24. januára 2012, C-282/10, bod 37). To však nemení nič na tom, že povinnosť členského štátu prijať všetky opatrenia potrebné na dosiahnutie výsledku stanoveného smernicou je záväznou povinnosťou, ktorú stanovuje čl. 288 tretí odsek ZFEÚ a samotná smernica. Táto povinnosť prijať všetky všeobecné alebo osobitné opatrenia je záväzná pre všetky orgány členských štátov vrátane súdnych orgánov v rámci ich právomocí (rozsudok Súdneho dvora Commune de Mesquer z 24. júna 2008, C-188/07, bod 83). Povinnosť posúdiť ex offo dodržanie povinnosti veriteľa konať s odbornou starostlivosťou pri prieskume úverovej bonity klienta predstavuje procesnú požiadavku, ktorá neplatí pre jednotlivcov, ale pre súdne orgány (pozri analogicky rozsudok Súdneho dvora Kušionová z 10. septembra 2014, C-34/13, bod 67, ako aj rozsudok Finanmadrid EFC z 18. februára 2016, C-49/14, bod 35). Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sú vnútroštátne súdy pri uplatňovaní vnútroštátneho práva povinné vykladať ho v čo najväčšej možnej miere s ohľadom na znenie a účel smernice tak, aby sa dosiahol ňou sledovaný výsledok, a takto konať v súlade s čl. 288 tretím odsekom ZFEÚ. Táto povinnosť konformného výkladu vnútroštátneho práva je totiž vnútorne spätá so systémom ZFEÚ, keďže umožňuje vnútroštátnym súdom v rámci ich právomocí zaistiť úplnú účinnosť práva únie pri rozhodovaní o sporoch, ktoré im boli predložené (rozsudok Súdneho dvora Dominguez, vyššie citovaný, bod 24).

14.5. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd uzatvára, že súdy nižších inštancií sa v súvislosti s posudzovaním bonity dlžníka nemôžu uspokojiť len s tým (tvrdením), že veriteľ bonitu klienta skúmal v zmysle svojho interného dokumentu a že nahliadol do úverových registrov dlžníka, oboznámil sa s jeho príjmom, výdavkami, rodinným stavom a výpisom z bežného účtu, ale dôkazné bremeno ho zaťažuje až do tej miery, že musí preukázať ako bonitu dlžníka vyhodnotil, pričom takéto vyhodnotenie nesmie byť

len formálne. Z hodnotiaceho úsudku musí byť zrejmé, prečo veriteľ dlžníkovi úver (ne)poskytol. Ak potom súdy nižších inšancií vyžadovali od dovolateľky preukazovanie (predloženie dôkazov) toho, že pri poskytovaní úveru (pri skúmaní bonity) žalovanej postupovala zákonne, súdy postupovali správne, keďže boli povinné vykonať ex offio prieskum splnenia tejto povinnosti. Skutočnosť, že takto postupovali aj bez relevantnej námietky žalovanej, nepredstavovalo porušenie práva dovolateľky na spravodlivý proces.

15. V súvislosti s vytýkanou vadou porušenia princípu právnej istoty, dovolací súd súhlasí s tým, že „...Súčasťou princípu právnej istoty, vyplývajúceho z čl. 1 ods. 1 ústavy je požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach, dala rovnaká odpoveď. Ak všeobecný súd rozhodne v obdobných veciach odlišným alebo protichodným spôsobom, bez zdôvodnenia odlišného stanoviska prijatého v takejto obdobnej veci, poruší základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (nález Ústavného súdu SR z 15. júna 2016, č. k. II. ÚS 19/2016-40)“ Dovolací súd zároveň poukazuje aj na závery uznesenia Najvyššieho súdu SR zo 14. mája 2014, sp. zn. 7 Cdo 136/2013, z ktorých vyplýva, že „Favorizácia inej právoplatne skončenej veci nemá v podmienkach Slovenskej republiky všeobecnú (precedenčnú) záväznosť, nemá v nepublikovanej podobe v Zbierke stanovísk a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ani faktickú „záväznosť“ pre iné - podobné prípady prejednávané súdmi, i keď v zložitých prípadoch (hard case) ju možno ako odkazovú metódu (stare decisis) používať pri odôvodňovaní súdnych rozhodnutí. S dôvodmi rozhodnutia v inej právoplatne skončenej veci, na ktoré súd odkazuje, sa však musí dať oboznámiť“.

15. 1. V danej veci dovolateľka namietala aj porušenie jej práva na právnu istotu tým, že „...ten istý odvolací súd v rovnakom zložení senátu, avšak v inom (obdobnom) spore uznesením zo dňa 14.03.2024 č. k. 14CoCsp 2/2024-164 zrušil napadnutý rozsudok súdu prvej inšancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie, kedy síce rovnako uzavrel, že žalobkyňa neskúmala bonitu žalovanej s odbornou starostlivosťou, avšak zároveň konštatoval, že jej prináleží nárok na časť pohľadávky, ktorá je splatná ku dňu vyhlásenia rozsudku (v tomto prípade odvolací súd potvrdil rozsudok bez ďalšieho, t. j. bez toho, aby žalobkyni priznal aspoň nárok na časť pohľadávky, ktorá bola splatná ku dňu vyhlásenia rozsudku)“. Dovolací súd, odhliadnuc od skutočnosti, že „Favorizácia inej právoplatne skončenej veci nemá v podmienkach Slovenskej republiky všeobecnú (precedenčnú) záväznosť, nemá v nepublikovanej podobe v Zbierke stanovísk a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ani faktickú „záväznosť“ pre iné - podobné prípady prejednávané súdmi (viď uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 14. mája 2014, sp. zn. 7 Cdo 136/2013), poukazuje na to, že sama dovolateľka potvrdzuje, že odvolací súd v ňou označených obdobných veciach rozhodol rovnako (v oboch prípadoch totiž rovnako uzavrel, že žalobkyňa neskúmala bonitu žalovanej s odbornou starostlivosťou). Samotná skutočnosť, že vo veci sp. zn. 14CoCsp 2/2024 odvolací súd zároveň konštatoval, že dovolateľka má nárok na časť pohľadávky, ktorá bola splatná ku dňu vyhlásenia rozsudku (a v tejto veci takto nepostupoval) neznamena, že by odvolací súd v otázke (skúmania) posudzovania bonity rozhodol rozdielne. Ako už bolo uvedené vyššie, k porušeniu princípu právnej istoty môže dochádzať v prípade, ak „všeobecný súd rozhodne v obdobných veciach odlišným alebo protichodným spôsobom, bez zdôvodnenia odlišného stanoviska prijatého v takejto obdobnej veci“. V dovolateľkou označenom rozhodnutí (označenom ako obdobná vec vedená pod sp. zn. 14CoCsp2/2024) však odvolací súd nerozhodol (vo výroku) tak, že by dovolateľke priznal nárok na časť pohľadávky, ktorá bola splatná ku dňu vyhlásenia rozsudku, ale rozsudok súdu prvej inšancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (išlo o zrušujúce uznesenie, v ktorom odvolací súd vo svojom výroku nerozhodol o žiadnom uplatňovanom práve). Z tohto dôvodu tu nemožno potom hovoriť o rozhodnutí súdu v obdobnej veci odlišným alebo protichodným spôsobom. Aj táto dovolacia námietka preto nebola dôvodnou.

16. V ďalšom dovolateľka namietala, že odvolací súd sa dopustil aj tzv. prekvapivého rozhodnutia tým, že dospel k záveru, že dovolateľka nepostupovala s odbornou starostlivosťou pri skúmaní bonity žalovanej až potom, čo prihliadol aj na nevykonané dôkazné prostriedky (čím prakticky doplnil dokazovanie), kedy napr. konštatoval, že dovolateľka síce príjem žalovanej overovala, ale pri dopyte na Sociálnu poisťovňu nesprávne formulovala jej otázky (konkrétne zisťovala vymeriavací základ, ktorý

údajne nezodpovedá deklarovanému čistému príjmu spotrebiteľky (573 eur namiesto 599 eur)). Odvolací súd potom dovolateľke neposkytol priestor, aby sa vyjadrila k týmto rozhodujúcim skutkovým a právnym záverom.

16.1. Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

16.2. Vyššie citované ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

16.3. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné (viď aj uznesenie Najvyššieho súdu SR z 21. marca 2018, sp. zn. 7Cdo/1/2018).

16.4. Dovolací súd uvádza, že z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie je zrejmé, že súd prvej inštancie danú vec právne posudzoval podľa ust. § 52 ods. 1, § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, § 1 ods. 2, § 2 psím. d), § 7 ods. 1, 2, § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, čl. 8 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS, § 132 ods. 1, 2, § 149, 150 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že dovolateľka si nespĺnila povinnosť postupovať s odbornou starostlivosťou pri posúdení schopnosti žalovanej splácať spotrebiteľský úver, čo malo za následok, že nebola oprávnená vyžadovať od žalovanej (ako spotrebiteľa) jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru (ust. § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch) s tým, že i vyhlásenie predčasnej splatnosti bolo právnym úkonom neplatným, keďže bolo v rozpore so zákonom (ust. § 39 Občianskeho zákonníka).

16.5. Odvolací súd sa potom stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že dovolateľka porušila povinnosti podľa § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, ako aj s absenciou oprávnenia dovolateľky na vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru. Odvolací súd uviedol, že „porušenie povinnosti veriteľa podľa § 7 ods.1 Zákona o spotrebiteľských úveroch má za následok nedostatok oprávnenia veriteľa (žalobcu) vyžadovať od spotrebiteľa (žalovanej) jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru (§ 11 ods. 2 veta prvá Zákona o spotrebiteľských úveroch). Za tejto situácie bolo vyhlásenie okamžitej splatnosti úveru neplatné pre rozpor so zákonom, t. j. ust. § 11 ods. 2 veta prvá Zákona o spotrebiteľských úveroch. Preto bol právny záver súdu prvej inštancie v tomto ohľade správny. Odvolacia námietka žalobkyne o nesprávnom právnom posúdení veci tak nebola opodstatnená a v rozsahu namietanej bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru navyše bez opory v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd záverom uviedol, že „absolútna neplatnosť právnych úkonov upozornenia i vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre ich rozpor so zákonom činí neopodstatneným skúmanie ďalšieho dôvodu neplatnosti tohto právneho úkonu z hľadiska jeho určitosti“.

16.6. Z uvedeného potom vyplýva, že v predmetnej veci súdy aplikovali rovnaké ustanovenia právnych predpisov, a prijali rovnaké právne závery o tom, že „porušenie povinnosti veriteľa (dovolateľky) podľa § 7 ods.1 Zákona o spotrebiteľských úveroch malo za následok nedostatok jej oprávnenia vyžadovať od spotrebiteľa (žalovanej) jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru (§ 11 ods. 2 veta prvá Zákona o spotrebiteľských úveroch) a že za tejto situácie bolo vyhlásenie okamžitej splatnosti úveru neplatné pre rozpor so zákonom, t. j. ust. § 11 ods. 2 veta prvá Zákona o spotrebiteľských úveroch (§39 Občianskeho zákonníka). V danom prípade potom nenastal stav, kedy by odvolací súd aplikoval inú právnu normu (než súd prvej inštancie), príp. že by súdom prvej inštancie zistený skutkový stav odvolací súd podriadil pod takú právnu normu, ktorú vo veci neaplikoval súd prvej inštancie. Odvolací súd preto nemusel pristúpiť k splneniu si tzv. manu dukčnej (poučovacej) povinnosti vyplývajúcej z § 382 CSP, t. j. vyzvať strany sporu, aby sa vyjadrili k možnému použitiu ustanovenia všeobecne

záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a ktoré by bolo pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Dovolací súd tak po preskúmaní prejednávanej veci dospel vzhľadom k vyššie uvedenému k záveru, že v danom prípade zo strany odvolacieho súdu nešlo - v rozsahu dovolacích výhrad - o prekvapivé rozhodnutie.

17. Výhrady dovolateľky potom skôr smerovali k zisťovaniu skutkového stavu, avšak ani v tomto prípade nenastala taká situácia, že by odvolací súd zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie (bez toho aby dokazovanie predpísaným spôsobom zopakoval alebo doplnil) prijal pre svoje rozhodnutie iné (opačné) skutkové závery než súd prvej inštancie. To, že odvolací súd nad rámec skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie (z ktorého pri svojom rozhodovaní vychádzal súd prvej inštancie i odvolací súd), doplnil (zvýraznil) aj niektoré ďalšie skutočnosti potvrdzujúce riadne nesplnenie si povinnosti dovolateľkou pri skúmaní bonity žalovanej, neznamená, že by tým porušil jej právo na spravodlivý proces. Iná by bola situácia, ak by odvolací súd vo veci rozhodol opačne (než súd prvej inštancie) vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, avšak pre svoje rozhodnutie by prijal opačné skutkové závery než súd prvej inštancie, ku ktorým by dospel bez zopakovania príp. doplnenia dokazovania (uvedené v danej veci nenastalo). Odvolací súd tie isté skutkové závery v čom (v ktorých oblastiach) spočívalo nedostatočné skúmanie bonity dovolateľkou (ku ktorým dospel aj súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní) vo svojom rozhodnutí iba podrobnejšie rozpísal so zvýraznením ich nedostatočného preverovania zo strany dovolateľky (napr. v podobe nedostatočnej formulácii otázok Sociálnej poisťovni ohľadne preverovania príjmu žalovanej). Svoje potvrdzujúce rozhodnutie však nezaložil na iných, úplne nových skutočnostiach, ktorých zisteniu by nepredchádzalo doplnenie, príp. zopakovanie dokazovania pred ním.

17.1. Dovolací súd považuje za potrebné dodať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd takúto vadu v posudzovanom spore nezistil.

17.2. Najvyšší súd vyššie uvedené dopĺňa poukázaním na konštatovanie ústavného súdu v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

18. Dovolaťka v rámci § 420 písm. f) CSP namietala aj nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu.

19. V súvislosti s namietaným nedostatočným odôvodnením (nepreskúmateľnosťou) rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd konštatuje, že odôvodnenie odvolacieho súdu zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami, aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. V danom prípade však z odôvodnení rozhodnutí súdov (odvolacieho a prvoinštančného), chápaných v ich organickej (kompletizujúcej) jednote (napr. rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy

vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia tak nemožno považovať za nepresvedčivé.

19. 1. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že súd v odvolacom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

19.2. Odôvodnenie obsiahnuté vo vyššie uvedených bodoch rozsudkov súdu prvej inštancie aj odvolacieho súdu v celom jeho kontexte spĺňa náležitosti odôvodnenia vyplývajúce z § 220 ods. 2 v spojení s § 393 ods. 2 CSP, keďže zodpovedá základnej štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami, úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej, pričom argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Dovolateľka preto nedôvodne argumentovala, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom.

19.3. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu potom jasne vyplýva, že aj odvolací súd mal za to, že „súd prvej inštancie vecne správne posúdil skúmanie bonity žalovanej pred poskytnutím úveru a po vykonanom dokazovaní prijal správny záver, že žalobkyňa porušila povinnosti podľa § 7 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, z čoho správne vyvodil absenciu oprávnenia žalobkyne na vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru. Nad rámec uvedeného odvolací súd dodal, že žalovaná v žiadosti o poskytnutie úveru uviedla svoje príjmy a výdavky. Jej čistý mesačný príjem mal činiť sumu 599 eur. Žalobkyňa v tejto súvislosti nevyžadovala od žalovanej preukázanie jej tvrdení. V konaní neboli predložené žiadne výplatné pásky žalovanej za obdobie rozhodné pre poskytnutie úveru, ani iná forma potvrdenia zamestnávateľa o výške príjmu žalovanej. Žalobkyňa však neostala úplne nečinná a tvrdenia žalovanej overovala iniciatívne z dostupných externých zdrojov, v preskúmanom prípade dopytom na Sociálnu poisťovňu. Z pohľadu odvolacieho súdu sa však javilo nedostatočnou formulácia otázok vo vzťahu k Sociálnej poisťovni. V prvom rade bolo hneď zrejmé, že žalobkyňa zisťovala odpoveď na otázku, či žalovaná mala v konkrétnych mesiacoch, resp. roku vymeriavací základ aspoň 718 eur. Vymeriavací základ však nie je možné stotožniť s čistou mzdou, pretože spravidla predstavuje údaj o hrubej mzde zamestnanca. V súčasnej dobe elektronizácie pritom nie je z verejne dostupných kalkulačiek komplikované zistiť, že pri hrubej mzde vo výške 718 eur činí čistá mzda zamestnanca zhruba 573 eur, čo už v tomto kroku predstavuje rozdiel oproti sume 599 eur, ktorú žalobkyňa žiadnym spôsobom nevysvetlila. V ďalšom kroku odvolací súd upriamil pozornosť na skutočnosť, že žalovaná mala byť zamestnaná od 6.8.2020, čo predstavuje len dobu troch mesiacov pred poskytnutím úveru. Bez významnej informačnej hodnoty sa preto odvolaciemu súdu javila odpoveď Sociálnej poisťovne na otázku, či žalovaná mala za posledných 12 mesiacov priemerný vymeriavací základ aspoň 718 eur. Najrelevantnejšou sa zdala byť doba posledných troch mesiacov pred poskytnutím úveru, pritom v tomto období nedisponovala žalobkyňa užitočnými odpoveďami od Sociálnej poisťovne. Konkrétne, nedostala odpoveď na to, či žalovaná mala za posledný mesiac vymeriavací základ aspoň 718 eur, navyše, na otázku, či takýto vymeriavací základ mala za predposledný mesiac, dostala žalobkyňa od Sociálnej poisťovne negatívnu odpoveď. Uvádzaná suma čistého príjmu žalovanej v deklarovanej výške 599 eur teda nebola náležite overená zo strany žalobkyne, preto odvolací súd súhlasil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobkyňa pred poskytnutím úveru neoverovala príjmy žalovanej s odbornou starostlivosťou. Bez náležitého zistenia príjmu žalovanej nebol

opodstatnený ani poukaz žalobkyne na ust. § 7 ods. 20 Zákona o spotrebiteľských úveroch a opatrenia NBS č. 10/2017, pretože čistý príjem spotrebiteľa je rozhodnou premennou pre výpočet podielu celkovej zadlženosti spotrebiteľa a výpočet jeho schopnosti splácať poskytnutý úver. Odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie poukázal aj na skutočnosť, že podľa výpisu z registra bankových informácií bolo zrejmé, že predchádzajúce tri žiadosti žalovanej o poskytnutie úveru boli odmietnuté, resp. odvolané. Relevantné pritom bolo, že žalovaná dňa 31.10.2020, teda v čase, keď už bola zamestnaná, žiadala o poskytnutie úveru v nižšej sume, ako je tomu v preskúmanom prípade, no jej žiadostiam nebolo vyhovie. Žalobkyňa pritom nevysvetlila riadne súdu, prečo posudzovala bonitu žalovanej odlišne. Odvolací súd tak dospel k záveru, že žalobkyňa nepostupovala pri skúmaní bonity žalovanej s odbornou starostlivosťou. Skutkové závery súdu prvej inštancie považoval i odvolací súd za správne, majúce oporu vo vykonanom dokazovaní. Odvolací súd uviedol, že porušenie povinnosti veriteľa podľa § 7 ods.1 Zákona o spotrebiteľských úveroch má za následok nedostatok oprávnenia veriteľa (žalobcu) vyžadovať od spotrebiteľa (žalovanej) jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru (§ 11 ods. 2 veta prvá Zákona o spotrebiteľských úveroch). Za tejto situácie bolo vyhlásenie okamžitej splatnosti úveru neplatné pre rozpor so zákonom, t. j. ust. § 11 ods. 2 veta prvá Zákona o spotrebiteľských úveroch. Preto bol právny záver súdu prvej inštancie v tomto ohľade správny. Odvolacia námietka žalobkyne o nesprávnom právnom posúdení veci tak nebola opodstatnená a v rozsahu namietanej bezúčinnosti a bezpoplatkovosti úveru navyše bez opory v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie vychádzal zo skutkového stavu ako bol žalobkyňou v priebehu konania tvrdený. Predmet dokazovania bol v preskúmanom prípade vymedzený uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorá mala byť tvrdeným predčasným zosplatením úveru modifikovaná v časti splatnosti dlhu. Na základe týchto rozhodujúcich okolností žalobkyňa kvantifikovala svoj návrh. Účelom dokazovania bolo zistiť pravdivosť tvrdení účastníkov konania, pričom však súd dospel k záveru o neplatnosti predčasnej splatnosti dlhu, s priamym vplyvom na pravdivosť výšky uplatnenej pohľadávky. Žalobkyňou uplatnený nárok na zaplatenie istiny nebol v konaní spochybnený, avšak žalobkyňa nekvantifikovala výšku dlžnej istiny ani úrokov z úveru ku dňu podania žaloby, resp. rozhodnutia súdu prvej inštancie, preto súd prvej inštancie správne postupoval, keď žalobu v celom rozsahu zamietol. Účelom dokazovania nebolo nahrádzať alternatívne skutkové základy uplatneného nároku, ale len verifikovať skutkový stav, na ktorom žalobkyňa postavila svoju žalobu. Odvolací súd záverom uviedol, že absolútna neplatnosť právnych úkonov upozornenia i vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre ich rozpor so zákonom činí neopodstatneným skúmanie ďalšieho dôvodu neplatnosti tohto právneho úkonu z hľadiska jeho určitosti. Akokoľvek by odvolací súd totižto posúdil nevyhnutnosť uvádzania konkrétnej splátky, s ktorou je spotrebiteľ v omeškaní a ktorá odôvodňuje predčasné zosplatenie úveru, obsahové náležitosti právneho úkonu nemôžu zhojiť jeho rozpor so zákonom. Z dôvodu efektivity a hospodárnosti odvolacieho konania preto odvolací súd považoval odvolaciu argumentáciu žalobkyne za neopodstatnenú v okolnostiach preskúmanej veci. Nakoľko odvolacie dôvody nepovažoval odvolací súd za opodstatnené, napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP)“. Uvedené závery odvolacieho súdu tak nemožno označiť za nepreskúmateľné.

19.4. Iba púhy nesúhlas dovolateľky s právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke porušenia jej povinnosti pri skúmaní bonity žalovanej (príp. nesúhlas s vyhodnotením právneho úkonu vyhlásenia okamžitej splatnosti úveru za neplatný pre rozpor so zákonom), ktorý považuje za nesprávny, nepredstavuje vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP (R 54/2012, sp. zn. 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014). Skutočnosť, že dovolateľka má odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ňou tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06), čo sa netýka preskúmanej veci.

19.5. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu navyše vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci v zásade nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP (R 24/2017). Do úvahy preto neprichádza ani relevantnosť námietky, že odvolací súd nedostatočným odôvodnením rozhodnutia dovolateľke znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že

došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné opätovne poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06). Odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizovateľné základné právo strany sporu na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

19.6. Do práva na spravodlivý proces teda nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Nie je porušením práva na spravodlivý proces iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení účastníkov, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť podaného nároku, resp. uplatnených námietok. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom účastníka, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010). Je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Věcná spojitost' odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

19.7. Rovnako Európsky súd pre ľudské práva stabilne judikuje, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, zároveň však nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Španielsku z 29. apríla 1993; m. m. II. ÚS 410/06, I. ÚS 736/2016).

19.8. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že z procesného postupu súdov nižších inštancií nevyplýva, že by konanie bolo zaťažené vadou zmätočnosti, ktorá by mala mať za následok porušenie procesných práv dovolateľky v takej intenzite, že by bolo možné konštatovať porušenie jej práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, preto prípustnosť a ani dôvodnosť dovolania z tohto dôvodu nie je daná.

19.9. K nespokojnosti dovolateľky so skutkovými zisteniami súdov v danom spore, dovolací súd opätovne dodáva, že na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP. Ako už bolo uvedené, v preskúmvanej veci však dovolací súd takúto existenciu vady zmätočnosti nezistil.

20. Zhrnúc vyššie uvedené najvyšší súd mal za to, že dovolanie žalobkyne v zmysle namietanej procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP dôvodným nebolo.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP:

21. Dovolateľka prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

22. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

23. Dovolateľka v dovolaní definovala 3 otázky, či:

„ 1/ Poruší veriteľ povinnosť konať s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch, ak dopytom v Sociálnej poisťovni overí deklarovaný príjem spotrebiteľa iba vo výške, ktorá je dostatočná na splnenie limitu pre ukazovateľ schopnosti spotrebiteľa splácať úver podľa § 7 ods. 23 citovaného zákona, hoci spotrebiteľ môže dosahovať aj vyšší príjem?

2/ Poruší veriteľ bez ďalšieho tým, že posúdi bonitu spotrebiteľa odlišne než iní veritelia pri predošlých žiadostiach spotrebiteľa, povinnosť konať s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1 citovaného zákona?

3/ Ak veriteľ uplatní nárok na celý zostatok pohľadávky zo spotrebiteľského úveru na základe predčasného zosplatenia, avšak súd dospeje k záveru, že nevyhlásil predčasnú splatnosť úveru platne, má mu byť priznaný nárok na jednotlivé neuhradené splátky úveru, splatné ku dňu vyhlásenia rozsudku?.

24. Podľa dovolateľky malo byť na uvedené dovolacie otázky zodpovedané nasledovne:

1 / „Veriteľ neporuší povinnosť konať s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch, ak dopytom v Sociálnej poisťovni overí deklarovaný príjem spotrebiteľa iba vo výške, ktorá je dostatočná na splnenie limitu pre ukazovateľ schopnosti spotrebiteľa splácať úver podľa § 7 ods. 23 zákona o spotrebiteľských úveroch“

2/ „ Veriteľ neporuší bez ďalšieho povinnosť konať s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch tým, že posúdi bonitu spotrebiteľa odlišne než iní veritelia pri predošlých žiadostiach spotrebiteľa“

3/ „Ak súd v spotrebiteľskom spore dospeje k záveru, že veriteľ nevyhlásil predčasnú splatnosť úveru platne a nemá z tohto dôvodu jednorazový nárok na celý zostatok pohľadávky zo spotrebiteľského úveru, prizná mu iba nárok na jednotlivé neuhradené splátky úveru, splatné ku dňu vyhlásenia rozsudku; pričom tým neporuší § 216 CSP“.

25. Dovolací súd poukazuje na to, že nevyhnutnou podmienkou prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je, že sa týka právnej otázky, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie. Toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú: a/ odvolací súd riešil [neponechal ju nepovšimnutou a pri svojich právnych úvahách nedotknutou, ale ju riadne nastolil, vysvetlil jej podstatu, vyjadril vo vzťahu k nej svoje právne úvahy (prípadne možnosti odlišných prístupov k jej riešeniu) a vysvetlil jej riešenie a tiež dôvody, so zreteľom na ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie], a b/ (zároveň) dovolací súd ešte neriešil. Otázka, ktorou sa strany sporu, prípadne aj súd v konaní síce zaoberali, na vyriešení ktorej ale nie je v konečnom dôsledku založené dovolaním napádané rozhodnutie, nie je preto v zmysle ustanovenia, o ktorom je reč, rovnako relevantná.

26. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie

skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

27. Pokiaľ ide o druhú dovoláciu otázku, dovolací súd má za to, že túto odvolací súd neriešil a na jej riešení nezaložil napadnuté rozhodnutie. Odvolací súd totiž nezaložil napadnuté rozhodnutie na púhom závere, že dovolateľka porušila svoju odbornú starostlivosť len tým, že posúdila žiadosť žalovanej o úver odlišne než iní veritelia v minulosti, ale na tom, že „dovolateľka v konaní nevysvetlila prečo posudzovala bonitu žalovanej odlišne (t. j. prečo aj napriek jej vedomosti, že žalovanej bola už trikrát zamietnutá jej žiadosť o úver, aj v nižšej sume, jej dovolateľka úver vo vyššej sume poskytla, príp. prečo bola teda žalovaná pre ňu dostatočne bonitnou, keď pri iných žiadostiach o úver ju za bonitnú za rovnakých podmienok iní veritelia nepovažovali), resp. nevysvetlila ako sa pri skúmaní bonity žalovanej vôbec vysporiadala so skutočnosťou, že žalovanej boli v minulosti odmietnuté (hoci inými veriteľmi) už tri žiadosti o poskytnutie úveru, a to aj také, kedy v čase keď bola riadne zamestnaná žiadala o poskytnutie úveru v nižšej sume, než jej poskytla dovolateľka“. Nešlo tu teda o to, že dovolateľka vo všeobecnosti posúdila žiadosť žalovanej o úver odlišne od iných veriteľov, ale o to, že dovolateľka v konaní nijako nepreukázala ako z hľadiska vyhodnocovania bonity žalovanej vyhodnocovala tú skutočnosť, že žalovanej už bola trikrát odmietnutá jej žiadosť o úver, a to i v nižšej sume (hoci zo strany iných veriteľov). Preto dovolateľkou formulovaná otázka, či „Poruší veriteľ bez ďalšieho tým, že posúdi bonitu spotrebiteľa odlišne než iní veritelia pri predošlých žiadostiach spotrebiteľa, povinnosť konať s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1 citovaného zákona?“, teda nebola otázkou na riešení ktorej odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Navyše bez bližšej konkretizácie toho, v čom mala byť táto bonita posudzovaná odlišne od iných veriteľov, nebolo možné na ňu relevantným spôsobom ani odpovedať pre jej všeobecný charakter. Je pritom prirodzené, že posudzovanie bonity závisí od mnohých faktorov (veriteľ je totiž pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere povinný posúdiť s odbornou starostlivosťou nielen schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, ale berie do úvahy najmä dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne aj účel spotrebiteľského úveru), pričom takto formulovaná otázka môže byť preto riešená len v konkrétnych súvislostiach; jej riešenie teda závisí od posúdenia individuálnych okolností prípadu (t. j. znamená, že konečné rozhodnutie závisí od špecifických, jedinečných a jednorazových detailov konkrétneho prípadu, a preto nie je možné v tomto smere stanoviť všeobecné pravidlo). Od posúdenia individuálnych okolností prípadu potom závisí, či konkrétny veriteľ porušil alebo neporušil svoju povinnosť konať s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1, ak posúdil bonitu spotrebiteľa odlišne než iní veritelia pri predošlých žiadostiach spotrebiteľa o úver.

27.1. V tejto súvislosti dovolací súd zároveň dodáva, že podľa § 7 ods. 17 písm. b) zákona o spotrebiteľských úveroch sa vynaložením odbornej starostlivosti rozumie, že veriteľ posúdi schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver s ohľadom na získané informácie o spotrebiteľovi. Mohlo by sa zdať, že postačuje, ak veriteľ preukáže, že nahliadol do príslušných registrov a vyžiadal si od spotrebiteľa a ďalších orgánov príslušné podklady, je ale zrejmé, že na to, aby bolo možné hovoriť o odbornej starostlivosti, je potrebné preukázať aj odbornosť samu - teda preukázať aj to, že bola platobná schopnosť posúdená správne (boli vyhodnotené všetky údaje a správnym spôsobom bolo na nich prihliadnuté). Zhromaždenie podkladov bez ich správneho a odborného posúdenia by totiž nenaplnilo cieľ, ktorý zavedenie takej povinnosti veriteľa sledovalo - chrániť spotrebiteľa pred nadmernou zadlženosťou a platobnou neschopnosťou.

27.2. Napokon je tu aj ďalší aspekt procesu poskytovania úveru, na ktorý je súd povinný prihliadať na účely posúdenia, či veriteľ konal s odbornou starostlivosťou, a to či na základe odborného posúdenia mal byť úver poskytnutý. Napriek prieskumu zo strany veriteľa sa môže stať (a je zrejmé, že sa aj stáva), že dlžník úver splácať nebude. V takom prípade je potrebné vyhodnotiť, či sa tejto situácii nedalo predísť jednoducho tým, že by veriteľ úver nebol poskytol. Ak totiž veriteľ klientovi úver neposkytne, klient síce finančné prostriedky nezíska, ale ani nič nestratí. V prípade omeškania so splátkami, naopak, nielenže musí poskytnuté prostriedky vrátiť, ale suma sa (častokrát výrazne) navyšuje o úroky, zmluvné pokuty a ďalšie poplatky, na ktoré má veriteľ nárok (ak ho má). Aj na platobnej neschopnosti dlžníkov

teda môže veriteľ „zarobiť“, a preto je potrebné vyhodnocovať, či platobnú schopnosť dlžníka mohol už pri poskytovaní úveru racionálne predpokladať alebo nie - jednoducho povedané, či neposkytol úver napriek tomu, že bolo už na začiatku zrejmé, že ho dlžník nebude vedieť splácať. Uvedené platí napriek tomu, že tieto aspekty poskytovania úveru nevyplyvajú z doslovného znenia § 7 ods. 17 písm. b) zákona o spotrebiteľských úveroch. Jednak je potrebné vziať do úvahy slovíčko „najmä“ v § 7 ods. 17 zákona o spotrebiteľských úveroch a jednak je potrebné prihliadať na účel a cieľ čl. 8 smernice, ktorým je nielen ochrana samotného spotrebiteľa, ale aj posilnenie zodpovednosti veriteľa a zabránenie poskytnutiu nebonitného spotrebiteľského úveru (rozsudok Súdneho dvora CA Consumer Finance z 18. decembra 2014, C-449/13). Podľa bodu 26 odôvodnenia smernice by členské štáty mali prijať vhodné opatrenia na podporu zodpovedných postupov počas všetkých fáz úverového vzťahu, berúc do úvahy osobitný charakter svojho trhu s úvermi, „... Najmä na rozvíjajúcom sa trhu s úvermi je dôležité, aby veritelia neposkytovali úvery nezodpovedne alebo bez predchádzajúceho posúdenia úverovej bonity a aby členské štáty vykonávali potrebný dohľad na vyvarovanie sa takémuto správaniu a aby stanovili potrebné opatrenia na sankcionovanie veriteľov v takýchto prípadoch.“. Povinnosť posúdiť úverovú bonitu klienta (akokoľvek správne) by nedávala zmysel, ak by mohol veriteľ poskytovať úvery aj napriek negatívnym výsledkom posúdenia bonity klienta - posúdenie sa predsa vykonáva preto, aby sa zamedzilo poskytovaniu úverov nebonitným klientom. Podľa čl. 23 smernice sú členské štáty povinné stanoviť pravidlá o sankciách za porušenie vnútroštátnych ustanovení prijatých na základe smernice a sú povinné prijať všetky potrebné opatrenia, aby zabezpečili ich vykonávanie. Ustanovené sankcie pritom musia byť účinné, primerané a odrádzajúce. Taká sankcia, ktorá by veriteľovi hrozila len v prípade nenahliadnutia do príslušných registrov či v prípade úplnej ignorancie akýchkoľvek podkladov nevyhnutných na posúdenie úverovej bonity klienta, by bola zjavne v rozpore s účelom a cieľom smernice a nebolo by ju možné považovať ani za účinnú, ani za primeranú a ani za odrádzajúcu. V štádiu súdneho konania sa dlžník nachádza opäť v pozícii toho slabšieho - dokonca aj právne zastúpený (pozri rozsudok Súdneho dvora Froukje Faber proti Autobedrijf Hazet Ochten BV zo 4. júna 2015, C-497/13, bod 47). Práve s poukazom na znevýhodnené postavenie spotrebiteľa preto Súdny dvor zdôrazňuje povinnosť vnútroštátneho súdu skúmať ex offo porušenie niektorých ustanovení spotrebiteľského práva (napríklad rozsudok Súdneho dvora Radlinger a Radlingerová). Tento prístup sa pritom neaplikuje len pri prieskume neprijateľnosti zmluvných podmienok, ale súd je povinný ex offo skúmať aj dodržanie povinnosti veriteľa konať s odbornou starostlivosťou pri prieskume úverovej bonity klienta [... účinná ochrana spotrebiteľa by sa nedala dosiahnuť, keby vnútroštátny súd nebol povinný, hneď ako disponuje na tento účel potrebnými informáciami o právnych a skutkových okolnostiach, preskúmať ex offo dodržanie povinnosti veriteľa stanovenej v článku 8 uvedenej smernice (pozri analogicky rozsudok z 21. apríla 2016, Radlinger a Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, body 66 a 70).“ (rozsudok Súdneho dvora OPR-Finance s.r.o. proti GK, už citovaný)].

27.3. Podľa čl. 288 tretieho odseku Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) smernica zaväzuje všetky členské štáty, ktorým je určená, pokiaľ ide o výsledok, ktorý má byť dosiahnutý, pričom ponecháva vnútroštátnym orgánom právomoc, pokiaľ ide o formu a prostriedky. Platí, že smernica sama osebe nemôže zakladať povinnosti jednotlivcovi, takže sa na smernicu ako takú proti nemu nemožno odvolávať (rozsudok Súdneho dvora Dominguez z 24. januára 2012, C-282/10, bod 37). To však nemení nič na tom, že povinnosť členského štátu prijať všetky opatrenia potrebné na dosiahnutie výsledku stanoveného smernicou je záväznou povinnosťou, ktorú stanovuje čl. 288 tretí odsek ZFEÚ a samotná smernica. Táto povinnosť prijať všetky všeobecné alebo osobitné opatrenia je záväzná pre všetky orgány členských štátov vrátane súdnych orgánov v rámci ich právomocí (rozsudok Súdneho dvora Commune de Mesquer z 24. júna 2008, C-188/07, bod 83). Povinnosť posúdiť ex offo dodržanie povinnosti veriteľa konať s odbornou starostlivosťou pri prieskume úverovej bonity klienta predstavuje procesnú požiadavku, ktorá neplatí pre jednotlivcov, ale pre súdne orgány (pozri analogicky rozsudok Súdneho dvora Kušionová z 10. septembra 2014, C-34/13, bod 67, ako aj rozsudok Finanmadrid EFC z 18. februára 2016, C-49/14, bod 35). Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sú vnútroštátne súdy pri uplatňovaní vnútroštátneho práva povinné vykladať ho v čo najväčšej možnej miere s ohľadom na znenie a účel smernice tak, aby sa dosiahol ňou sledovaný výsledok, a takto konať v súlade s čl. 288 tretím odsekom ZFEÚ. Táto povinnosť konformného výkladu vnútroštátneho práva je totiž vnútorne spätá so systémom ZFEÚ, keďže umožňuje vnútroštátnym súdom v rámci ich právomocí

zaistiť úplnú účinnosť práva únie pri rozhodovaní o sporoch, ktoré im boli predložené (rozsudok Súdneho dvora Dominguez, vyššie citovaný, bod 24).

27. 4. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd k druhej dovolacej otázke uzatvára, že za stavu, kedy mali byť predmetom posúdenia v rámci súdneho prieskumu všetky okolnosti majúce rozhodujúci význam pre záver o (ne)dôvodnosti uplatneného nároku, súdy nižších inštancií sa v súvislosti s posudzovaním bonity dlžníka nemohli uspokojiť len s tým (tvrdením), že veriteľ bonitu klienta skúmal v zmysle svojho interného dokumentu a že nahliadol do úverových registrov dlžníka, oboznámil sa s jeho príjmom, výdavkami, rodinným stavom a výpisom z bežného účtu, ale dôkazné bremeno ho zaťažovalo až do tej miery, že musel preukázať ako bonitu dlžníka vyhodnotil, pričom takéto vyhodnotenie nesmelo byť len formálne. Z jeho hodnotiaceho úsudku muselo byť potom zrejmé, prečo veriteľ dlžníkovi úver (ne)poskytol.

27. 5. Vzhľadom na vyššie uvedené potom neobstoí argument dovolateľky (pri druhej dovolacej otázke), že „Posudzovanie toho, ako ostatní veritelia vyhodnotili žiadosť spotrebiteľa v predošlých prípadoch, nemožno podradiť ani pod jednu zo zložiek (§7 ods. 20 zákona o spotrebiteľských úveroch), ktoré by bol veriteľ v rámci bonity povinný skúmať a teda, že odvolací súd extenzívne interpretoval slovné spojenie „odborná starostlivosť“, a výrazne tým presiahol rozsah znenia právnej úpravy“.

28. Pokiaľ išlo o tretiu dovolaciu otázku, dovolací súd poukazuje na to, že „Predmet konania (resp. obsah žaloby) nie je tvorený výlučne žalobným návrhom (petitum), ale aj rozhodujúcimi skutkovými tvrdeniami - opísaním skutkového deja (causa petendi). Na základe žalobného návrhu a opísania skutkového deja možno individualizovať predmet konania. Súd je viazaný petitom žaloby po obsahovej stránke a tento petit je potrebné vykladať v súvislosti so skutkovými tvrdeniami žalobcov v spore. Súd má skúmať celý obsah podanej žaloby, nielen samotný žalobný návrh“.

28.1. V civilnom sporovom konaní je súd viazaný žalobným návrhom, a preto nemôže žalobcovi priznať viac, než žiadal v žalobnom petite (§ 216 ods. 1 CSP). Súd môže prekročiť žalobný návrh a prisúdiť viac, než čoho sa strany domáhajú, iba vtedy, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu (§216 ods. 2 CSP). Ak je predmetom žalobného návrhu peňažné plnenie, musí byť v návrhu uvedená presná výška peňažnej sumy, ktorú žalobca požaduje. Touto výškou peňažného plnenia požadovaného žalobcom v žalobnom návrhu je súd v konaní viazaný a nesmie prisúdiť viac.

28.2. Civilné sporové konanie je ovládané zásadou iura novit curia (práva pozná súd). Sporové strany nie sú povinné uplatnený nárok, ani obranu proti nemu, právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia veci je vecou súdu. Musia ale uviesť rozhodné skutočnosti, ktoré umožnia súdu, aby uplatnený nárok alebo obranu proti nemu právne kvalifikoval. Súd tak skúma, či tvrdené skutočnosti možno podriaďiť pod hypotézu niektorej právnej normy tak, aby z dispozície tejto právnej normy bolo možné vyvodiť plnenie, prípadne určiť, či tu žalobcom požadovaný právny vzťah alebo právo je alebo nie je, alebo potvrdiť také skutočnosti, ktoré bránia tomu, aby bolo žalobe vyhovené. Ak strana sporu uvedie rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vyvodzuje ňou tvrdený nárok alebo obranu proti nemu, ale s týmito skutočnosťami spája nesprávne právne následky, nie je súd viazaný právnym názorom strany a je povinný posúdiť vec podľa tých právnych noriem, ktoré na tvrdený a súdom zistený skutkový stav dopadajú.

28.3. Požiadavka ustanovenia § 127 ods. 1 písm. d) CSP, aby zo žaloby vyplývalo, čo sa ňou sleduje (žalobný návrh), neznamená, že by žalobca bol povinný urobiť súdu návrh na znenie výroku jeho rozsudku. Ak žalobca označil v žalobe presne, určite a zrozumiteľne povinnosť, ktorá má byť žalovanému uložená rozhodnutím súdu alebo spôsob určenia právneho vzťahu, práva alebo právnej skutočnosti, súd nepostupuje v rozpore so zákonom, ak použitím iných slov vyjadrí vo výroku svojho rozhodnutia rovnaké práva a povinnosti, ktorých sa žalobca domáhal. Iba súd rozhoduje o tom, ako bude formulovaný výrok jeho rozhodnutia; prípadným návrhom žalobcu na znenie výroku rozhodnutia pritom nie je viazaný. Pri formulácii výroku rozhodnutia súd musí dbať, aby vyjadroval (z obsahového hľadiska) to, čoho sa žalobca žalobou skutočne domáhal (rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 28. 9. 2010, sp. zn. 5 Cdo 254/2009). Žaloba je teda procesný úkon, ktorým sa žalobca obracia na súd s návrhom, aby o jeho určitom práve proti určitému žalovanému autoritatívne rozhodol; predmetom žaloby je tzv. žalobný nárok, ktorého formulácia musí vyplývať z jej obsahu a musí sa opierať o určitý

právny dôvod vyplývajúci zo súhrnu tvrdených skutočností.

28.4. Z dispozičného princípu vyplýva, že žalobca v žalobnom návrhu vymedzuje predmet konania po skutkovej a právnej stránke, a týmto jeho vymedzením je súd v zásade viazaný. Z viazanosti súdu petitom vyplýva, že súd nemôže prekročiť návrhy sporových strán a prisúdiť viac, než čoho sa domáhajú. Napriek tomu, že znenie zákona to neuvádza, bude nepochybné, že zásada viazanosti súdu petitom bude vyžadovať aj to, aby súd neprisúdil iné plnenie, než ktorého sa strany domáhali. Súd musí rešpektovať predmet konania vymedzeným žalobným návrhom, čo znamená, že plnenie nemôže priznať ani z iného skutkového základu, než aký bol predmet konania vymedzený v žalobnom návrhu. Naopak, nie je však porušením zásady viazanosti súdu petitom, ak súd inak právne kvalifikuje skutok, ktorý bol predmetom konania. Právna kvalifikácia je vždy vecou súdu v zmysle zásady iura novit curia, preto ani právna kvalifikácia nie je obligatórnou náležitosťou žaloby (k tomu pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR z 27. júla 2011, sp. zn. 4 M Cdo 15/2010).

28.5. V danej veci z obsahu žaloby vyplýva, že žalobkyňa (dovolateľka) sa podanou žalobou domáhala zaplattenia istiny 5.090,12 eur, zmluvného úroku vo výške 2.618,21 eur, úrokov z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 5.090,12 eur od 20.05.2022 do zaplattenia, ako aj nákladov spojených s uplatnením pohľadávky vo výške 23,10 eur a 36 eur na tom skutkovom základe, že pre nesplnenie povinnosti žalovanej splácať riadne a včas úver (poskytnutý na základe Zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. 2077757675 zo 16.11.2020 vo výške 5.500 eur), žalobkyňa vyhlásila jeho predčasnú splatnosť ku dňu 19.05.2022 a požiadala žalovanú o okamžité splatenie celého zostatku úveru. Argumentovala, že po vyhlásení predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru jej prináleží aj úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinnosti dlžník zaplatil ako cenu peňazí (R 5/2021), a ďalej, že má nárok nielen na bežné úroky až do skutočného splatenia úveru, ale popri bežných úrokoch má nárok aj na úroky z omeškania.

28.6. Správne potom odvolací súd poukázal na závery uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 4Cdo/85/2021 v zmysle ktorých, cit.: „Vychádzajúc z vyššie opísaného procesného stavu dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd svojím postupom pri posudzovaní žalobou uplatneného nároku žalobkyne prekročil rámec ňou vymedzeného petitu, pretože jej priznal plnenie z iného skutkového základu, než aký bol vymedzený v žalobnom návrhu. Aj keď sa bezpochyby žalobkyňa domáhala priznania plnenia z rovnakej zmluvy, aká bola oboznámená prvoinštančným a odvolacím súdom, po skutkovej stránke v žalobe jasne tvrdila, že došlo k zosplateniu poskytnutého úveru a v uvedenom smere produkovala k svojim tvrdeniam aj dôkazy. Súd prvej inštancie žalobe vyhovel, majúci za to, že k zosplateniu úveru došlo, avšak odvolací súd bol naopak názoru, že zosplatenie úveru je neplatné. Pokiaľ napriek uvedenému bez procesnej aktivity žalobkyne, ktorá sa na jediné pojednávanie nariadené odvolacím súdom nedostavila, tejto priznal časť uplatneného nároku v spore (spolu s príslušenstvom), v ktorom nemohol prekročiť návrhy strán (§ 216 CSP), naviac s ochranou slabšej strany, ktorou bol žalovaný, porušil tým zásadu „ne ultra petitum“, čím porušil právo žalovaného na spravodlivý proces.“

28.7. Vzhľadom na riešenie nastolenej otázky najvyšším súdom vo vyššie označenom rozhodnutí (totožnej s treťou dovolacou otázkou v tomto spore), nebol dôvod, aby sa dovolací súd v tejto veci od uvedených záverov odchyľil. Aj v tomto prípade žalobkyňa (dovolateľka) žalobou uplatnený nárok (priznanie peňažného plnenia) vyvodzovala (po skutkovej stránke) z toho, že došlo k zosplateniu poskytnutého úveru a v uvedenom smere produkovala k svojim tvrdeniam aj dôkazy. Ak by súdy (bez procesnej aktivity žalobkyne) tejto priznali časť uplatneného nároku v spore (spolu s príslušenstvom), t. j. by jej priznali nárok na jednotlivé neuhradené splátky úveru, splatné ku dňu vyhlásenia rozsudku, hoci išlo o konanie, v ktorom súdy nemohli prekročiť návrhy strán (§ 216 CSP), naviac s ochranou slabšej strany, ktorou bola žalovaná, porušili by tým zásadu „ne ultra petitum“, čím by porušili právo žalovanej na spravodlivý proces. V takom prípade by súdy totiž svojím postupom pri posudzovaní žalobou uplatneného nároku žalobkyne prekročili rámec ňou vymedzeného petitu, pretože by jej priznali plnenie z iného skutkového základu, než aký bol vymedzený v žalobnom návrhu.

28.8. Možno preto uzavrieť a na tretiu dovolaciu otázku odpovedať tak, že „ak si veriteľ žalobou uplatnil nárok na celý zostatok pohľadávky zo spotrebiteľského úveru na základe jeho predčasného zosplatenia (skutkový základ), a súd dospeje k záveru, že tento veriteľ nevyhlásil predčasnú splatnosť úveru platne, nemôže v spore, v ktorom nemožno prekročiť návrhy strán (§ 216 CSP), naviac s ochranou slabšej strany, takémuto veriteľovi ex offio (bez procesnej aktivity veriteľa - žalobcu) priznať nárok na jednotlivé

neuhradené splátky úveru, splatné ku dňu vyhlásenia rozsudku, nakoľko by mu priznal plnenie z iného skutkového základu, než aký bol vymedzený v žalobnom návrhu, a teda by rozhodol v rozpore so zásadou „ne ultra petitem“. Nejde tu teda iba o číselné porovnanie nároku (kedy dovolateľka argumentovala, že jednotlivé neuhradené splátky splatné ku dňu vyhlásenia napadnutého rozsudku predstavujú sumu 3.993,84 eur, t. j. ani nie polovicu v žalobe uplatneného plnenia), ale o to, že by išlo o plnenie z iného skutkového základu, než aký bol vymedzený v žalobnom návrhu (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 27. júla 2011, sp. zn. 4 M Cdo 15/2010).

29. Ani v prípade prvej dovolacej otázky v znení, či „Veriteľ neporuší povinnosť konať s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch, ak dopytom v Sociálnej poisťovni overí deklarovaný príjem spotrebiteľa iba vo výške, ktorá je dostatočná na splnenie limitu pre ukazovateľ schopnosti spotrebiteľa splácať úver podľa § 7 ods. 23 zákona o spotrebiteľských úveroch“, nešlo o takú otázku, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie.

29.1. Odvolací súd v tejto súvislosti uviedol, že „žalovaná v žiadosti o poskytnutie úveru uviedla svoje príjmy a výdavky. Jej čistý mesačný príjem mal činiť sumu 599 eur. Žalobkyňa (dovolateľka) v tejto súvislosti nevyžadovala od žalovanej preukázanie jej tvrdení. V konaní neboli predložené žiadne výplatné pásky žalovanej za obdobie rozhodné pre poskytnutie úveru, ani iná forma potvrdenia zamestnávateľa o výške príjmu žalovanej. Žalobkyňa však neostala úplne nečinná a tvrdenia žalovanej overovala iniciatívne z dostupných externých zdrojov, v preskúvanom prípade dopytom na Sociálnu poisťovňu. Z pohľadu odvolacieho súdu sa však javilo nedostatočnou formulácia otázok vo vzťahu k Sociálnej poisťovni. V prvom rade bolo hneď zrejmé, že žalobkyňa zisťovala odpoveď na otázku, či žalovaná mala v konkrétnych mesiacoch, resp. roku vymeriavací základ aspoň 718 eur. Vymeriavací základ však nie je možné stotožniť s čistou mzdou, pretože spravidla predstavuje údaj o hrubej mzde zamestnanca. V súčasnej dobe elektronizácie pritom nie je z verejne dostupných kalkulačiek komplikované zistiť, že pri hrubej mzde vo výške 718 eur činí čistá mzda zamestnanca zhruba 573 eur, čo už v tomto kroku predstavuje rozdiel oproti sume 599 eur, ktorú žalobkyňa žiadnym spôsobom nevysvetlila. V ďalšom kroku odvolací súd upriamil pozornosť na skutočnosť, že žalovaná mala byť zamestnaná od 6.8.2020, čo predstavuje len dobu troch mesiacov pred poskytnutím úveru. Bez významnej informačnej hodnoty sa preto odvolaciemu súdu javila odpoveď Sociálnej poisťovne na otázku, či žalovaná mala za posledných 12 mesiacov priemerný vymeriavací základ aspoň 718 eur. Najrelevantnejšou sa zdala byť doba posledných troch mesiacov pred poskytnutím úveru, pritom v tomto období nedisponovala žalobkyňa užitočnými odpoveďami od Sociálnej poisťovne. Konkrétne, nedostala odpoveď na to, či žalovaná mala za posledný mesiac vymeriavací základ aspoň 718 eur, navyše, na otázku, či takýto vymeriavací základ mala za predposledný mesiac, dostala žalobkyňa od Sociálnej poisťovne negatívnu odpoveď. Uvádzaná suma čistého príjmu žalovanej v deklarovanej výške 599 eur teda nebola náležite overená zo strany žalobkyne, preto odvolací súd súhlasil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobkyňa pred poskytnutím úveru neoverovala príjmy žalovanej s odbornou starostlivosťou. Bez náležitého zistenia príjmu žalovanej nebol opodstatnený ani poukaz žalobkyne na ust. § 7 ods. 20 Zákona o spotrebiteľských úveroch a opatrenia NBS č. 10/2017, pretože čistý príjem spotrebiteľa je rozhodnou premennou pre výpočet podielu celkovej zadlženosti spotrebiteľa a počet jeho schopnosti splácať poskytnutý úver“.

29.2. Nešlo tu teda o to (o zodpovedanie otázky), či „dovolateľka porušila/neporušila povinnosť konať s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch, ak dopytom v Sociálnej poisťovni overovala deklarovaný príjem spotrebiteľa (žalovanej) iba vo výške, ktorá je dostatočná na splnenie limitu pre ukazovateľ schopnosti spotrebiteľa splácať úver podľa § 7 ods. 23 zákona o spotrebiteľských úveroch“, ale odvolací súd v tomto smere založil svoje rozhodnutie na závere, že dovolateľka riadne (komplexne) nevyhodnotila (nepreskúmavala) žalovanou deklarovaný príjem, uvádzaný v jej žiadosti o úver, a to i napriek určitým pochybnostiam, ktoré jej boli známe [nevyžiadala si od žalovanej výplatné pásky za rozhodné obdobie, ani potvrdenie od zamestnávateľa o výške príjmu žalovanej, nevyhodnotila nesúlad medzi vymeriavacím základom (718 eur) a čistou mzdou žalovanej, nevyhodnotila a nezohľadnila dĺžku trvania zamestnania žalovanej (v trvaní „iba“ troch mesiacov pred uzavretím úverovej zmluvy), nereagovala obozretné na informácie od Sociálnej poisťovne, od ktorej dostala negatívnu odpoveď na to, či žalovaná mala deklarovaný vymeriavací základ (718 eur) aj za predposledný mesiac zamestnania a žiadnu odpoveď, či takýto základ mala aspoň za posledný mesiac

zamestnania]; preto odvolací súd prijal záver, že žalovanou uvádzanú sumu čistého príjmu v deklarovanej výške 599 eur dovolateľka náležite neoverila a teda pred poskytnutím úveru neoverovala príjmy žalovanej s odbornou starostlivosťou. Odvolací súd teda neriešil púhu otázku, či postačuje/nepostačuje pre záver o konaní s odbornou starostlivosťou iba to, že veriteľ dopytom v Sociálnej poisťovni si overil deklarováný príjem spotrebiteľa (žalovanej) iba vo výške, ktorá je dostatočná na splnenie limitu pre ukazovateľ schopnosti spotrebiteľa splácať úver, ale svoje rozhodnutie založil na závere, že príjem žiadateľa o úver (žalovanej ako spotrebiteľa) bolo v danom prípade potrebné (pre záver o konaní s odbornou starostlivosťou) preveriť komplexne, aj z iných dostupných zdrojov (aj priamo od žiadateľa alebo jeho zamestnávateľa) a neponechať bez povšimnutia aj iné skutočnosti, ktoré mohli mať vplyv na riadne posúdenie bonity žiadateľa (napr. že Sociálna poisťovňa na niektoré s požadovaných otázok neodpovedala, príp. odpovedala na ne negatívne).

29.3. Aj v tomto prípade možno teda konštatovať, že podľa § 7 ods. 17 písm. b) zákona o spotrebiteľských úveroch sa vynaložením odbornej starostlivosti rozumie, že veriteľ posúdi schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver s ohľadom na získané informácie o spotrebiteľovi. Nestačí, ak veriteľ preukáže, že nahliadol do príslušných registrov a vyžiadal si od spotrebiteľa a ďalších orgánov príslušné podklady, ale na to, aby bolo možné hovoriť o odbornej starostlivosti, je potrebné preukázať aj odbornosť samu - teda preukázať aj to, že bola platobná schopnosť posúdená správne (boli vyhodnotené všetky údaje a správnym spôsobom bolo na nich prihliadnuté). Zhromaždenie podkladov bez ich správneho a odborného posúdenia by totiž nenaplnilo cieľ, ktorý zavedenie takej povinnosti veriteľa sledovalo - chrániť spotrebiteľa pred nadmernou zadlženosťou a platobnou neschopnosťou. Preto aj pri tejto otázke dovolací súd poukazuje na svoje závery uvedené v bodoch 27.2 až 27.4. tohto rozhodnutia, ktoré sú plne aplikovateľné aj v prípade prvej dovolacej otázky.

29.4. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd k prvej dovolacej otázke uzatvára, že za stavu, kedy mali byť predmetom posúdenia v rámci súdneho prieskumu všetky okolnosti majúce rozhodujúci význam pre záver o (ne)dôvodnosti uplatneného nároku, súdy nižších inštancií sa v súvislosti s posudzovaním bonity dlžníka nemohli uspokojiť len s tým (tvrdením), že za dostatočné možno považovať to, že veriteľ overoval spotrebiteľom deklarováný príjem v jeho žiadosti o úver iba s ohľadom na odpovede, ktoré dostal od Sociálnej poisťovne, ale dôkazné bremeno ho zaťažovalo až do tej miery, že musel preukázať ako bonitu dlžníka vyhodnotil (t. j. ako vyhodnotil tieto odpovede Sociálnej poisťovne, o to viac za situácie, kedy mu Sociálna poisťovňa nedala uspokojivú odpoveď na všetky otázky, príp. na niektoré z nich odpovedala negatívne, prečo sa s takouto odpoveďou potom uspokojil a prečo nepristúpil k overovaniu nezodpovedaných otázok cestou predloženia aj iných dokladov - od samotnej žalovanej, príp. jej zamestnávateľa), pričom takéto vyhodnotenie nesmelo byť len formálne. Z jeho hodnotiaceho úsudku muselo byť potom zrejmé, prečo veriteľ žalovanej úver poskytol.

29.5. Na prvú dovoláciu otázku možno potom odpovedať aj tak, že „na to, aby veriteľ neporušil svoju povinnosť konať s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch nestačí, ak tento iba dopytom v Sociálnej poisťovni (bez ďalšieho) overí (zistí) deklarováný príjem spotrebiteľa, vo výške postačujúcej na splnenie limitu pre ukazovateľ schopnosti spotrebiteľa splácať úver podľa § 7 ods. 23 zákona o spotrebiteľských úveroch, a to najmä nie v prípadoch, ak z odpovedí Sociálnej poisťovne pre neho vyplynú určité pochybnosti, ktoré môžu mať dopad na správne vyhodnotenie (posúdenie) bonity spotrebiteľa a jeho schopnosť reálne splácať poskytnutý úver. Splňanie limitu pre ukazovateľ schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver a limitu na podiel výšky celkovej zadlženosti k príjmu spotrebiteľom je potom len nevyhnutnou, nie však jedinou podmienkou, ktorá musí byť splnená na to, aby veriteľa bolo možné považovať za konajúceho s odbornou starostlivosťou“. Aj preto pri splnení limitu pre ukazovateľ schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver a limitu na podiel výšky celkovej zadlženosti k príjmu spotrebiteľom (v ust. § 7 ods. 23 zákona o spotrebiteľských úveroch) zákonodarca použil pojem „môže poskytnúť spotrebiteľovi úver (nie poskytnúť)“.

30. Z týchto dôvodov dovolací súd ani v tejto časti nepovažoval dovolanie žalobkyne za dôvodné, a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

31. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a zásadou úspechu žalovanej v dovolacom konaní, ktorej by patril v zmysle uvedenej zásady nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu (§ 255 ods. 1 CSP). Z obsahu spisu ale vyplýva, že jej žiadne trovy dovolacieho konania nevznikli, preto jej nárok na

ich náhradu dovolací súd nepriznal.

32. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.